

LELKES LAJOS

UJ IGEHIRDETÉS

**Korszerű szentbeszédok vásár- és ünnepnapokra szent Márk
evangéliumának szakaszai szerint**

Prugg kiadás
EISENSTADT

L E L K E S L A J O S

UJ IGEHIRDETÉS

**Korszerű szentbeszéddek vásár- és ünnepnapokra szent Márk
evangéliumának szakaszai szerint**

B. olvasmányi év
III. kötet

Prugg kiadás
E I S E N S T A D T
1971

NEUE VERKÜNDIGUNG, ein Predigtbuch. — Mit kirchlicher Druckerlaubnis des Bischöflichen Ordinariates Eisenstadt vom 20. Juli 1971, Z: 993/1. — Eigentümer, Herausgeber, Verleger und für den Inhalt verantwortlich: Lelkes Lajos, Wien, A - 1021, Postfach 184. — Druck: Prugg Verlag - Eisenstädter Graphische GesmbH, 7000 Eisenstadt. — 1971.

BEVEZETÉSKÉPPEN

A prédikálás egyik legszebb, de egyuttal legnehezebb kötelessége is a lelkipásztorkodó papnak. Ha a lelkipásztor annak valóban eleget akar tenni, ha azt akarja, hogy az a vásár- és ünnepnap szentbeszéd ne csak „pusztába kiáltó szó”, hanem valóban gyümölcsöző legyen, akkor ez a kötelezettség a lelkipásztortól állandó olvasást, tanulást, művelődést és készületet igényel. A legtöbb lelkipásztornak viszont erre a készületre nem mindig van alkalmja és lehetősége. Sokszor hiányzik a nyugalom az elmélyülésre, másszor a szükséges segédeszközök. Ezért már általános szempontból is helyénvaló egy-egy prédikációs könyv megjelentetése, hogy néhány gondolattal segítségére legyen a sokfelé és sokirányban igénybevett lelkipásztoroknak.

1. S ha már általános szempontból is hasznos és fontos egy-egy prédikációs könyv megjelentetése, úgy többszörösen is fontos ma. Először is 1969. Adv. I. vasárnapjától kezdve az Egyház a vásár- és ünnepnap evangéliumi szakaszokat újjárendezte, a régi perikópák helyébe egy 3 évre beszosztott új perikópa-rend lépett, éspedig 1969. Adv. I. vasárnapjától a Márk evangéliuma szerinti perikópa-év, (az u. n. B. olvasmányi év), 1970. Adv. I. vasárnapjától pedig a Lukács evangéliuma szerinti perikópa-év. (C. olvasmányi év.) A régi megszokott evangéliumi szakaszokat így teljesen újak váltották fel. Az újjárendezést az a szándék vezette, hogy semmi lényeges ne hiányozzék az igehirdetésből, hogy a hivek egy 3 éves ciklus alatt az evangéliumi szakaszokban az Üdvözítő szavait és tetteit, a szentleckékben pedig az apostoli igehirdetést, tehát ugyszólván az egész Szentírást megismerjék. Így az igehirdetés kötelessége a lelkipásztorokat még inkább megterheli, mint azelőtt.

Hozzájárul, hogy a II. Vatikáni Zsinat utáni időkben vagyunk, amely zsinat új szakaszt nyitott az Egyház tör-

ténetében. A zsinat nagyszabású változásokat hozott, de a zsinat szándékától eltérő változások is felléptek. Nagy nyugtalanság, forrongás indult meg az Egyház életében, egy nagy erjedés, új utak keresése, amelyek sokszor már extrémek és tulzotok, kérdésbe vonnak mindent, de amelyekből mégis — Isten segítségével bizton reméljük — a középkori Egyházból megszületik, amennyire az lehetséges, a modern kor emberének az Egyháza.

Azonkívül általános megállapítás, hogy nálunk keveset beszélnek a szószékről a zsinatról, a zsinati megújulásról, és a zsinat nyomában fellépett irányzatokról.¹⁾ Ennék egyik oka, hogy magyar nyelven egy összefoglaló könyv a zsinatról és a zsinati határozatok méltatásáról, amely egyuttal a hamis „aggiornamento“-ra, vagyis az Egyház hivatalos megnyilatkozásaitól eltérő fejlődésekre és e fejlődés veszélyeire is rámutatott volna, egyáltalában nem is jelent meg. Mig a zsinatról szóló külföldi irodalom már ugyszólván könyvtárakat tesz ki, nálunk még a papság sem tájékozott, a hivekről nem is beszélve. Pedig saját tapasztalatból tudom, mennyire érdeklik a hiveket a zsinatról és az azóta megtett haladásról és változásokról szóló szent beszédek. Ezért e prédikációk főképpen a zsinatot és a zsinattól elindított megújulást tartják szem előtt.

2. Így a szentbeszédek e kis kötete „Új íge hirdetés“ címmel jelenik meg. Ez nem azt akarja jelenteni, hogy valamiben is el akarna térni az Egyház autentikus tanításától és a progresszista irányzatokat követve, modernista eszméket és tévedéseket akarna hirdetni, hanem új, amennyiben először is újak az evangéliumi szakaszok, azonkívül teljesen a zsinat utáni megújulás szellemében

1) L. András Imre: Teológiai aggiornamento Magyarországon, Szolgálat, Eisenstadt, 8/1970, 78. l.

íródtak, „Hit — Egyház — Zsinat“ vezéreszmék zászlaja alatt, s ezért még az Eucharisztiaéről szóló 5 szentjánosi perikópában is csupán egy szentbeszéd szól bővebben az Oltáriszentségről, a többiben a zsinat és a zsinat utáni eszmék jutnak szóhoz. Sőt nemcsak a szentjánosi perikópákban, hanem a többi szentbeszéd kidolgozásában is a döntő szempont a „Hit — Egyház — Zsinat“ vezéreszméi voltak és így e szentbeszédek, bár a Szentháromság vasárnapjától az év XXII. vas.-jáig előirt evangéliumi szakaszok feldolgozásai, mégis nemcsak e vasárnapokon használhatók, hanem tetszés szerint, időhöz való kötöttség nélkül.

3. E prédikációk általában 12 — 15 perces beszédek, de tetszés szerint megrövidíthetők, vagy kibővíthetők, a lekipászorok véleménye és a hivek szükséglete szerint, bár a hosszú szentbeszédek ideje lejárt. Semmiképpen sem kívülről való megtanulásra valók (a prédikációt mindenkinek saját egyénisége szerint kell felépítenie), csupán egy-két gondolatot akarnak adni, amelyet azután kinek-kinek sajátmagának kell kidolgoznia és továbbvinnie.

4. S végül e prédikációk távalról sem tartanak igényt a teljesség és tökéletesség jelzőkre. Nem akar e könyvecske egy hagyományos értelemben vett, kitaposott utakon járó, régi felépítésű prédikációs könyv lenni, hanem a mai időket szem előtt tartva, a zsinat és az azt követő megújulási törekvések ismertetésével akar a lekipászoroknak segítségére lenni. Hogy szándéka mennyire sikerült, annak megítélését a szerző rábizza az olvasókra. S ezért hálás minden véleményért, gondolatért és tanácsért, amelyek segítségül szolgálhatnak e prédikációk átdolgozására, a hibák kiküszöbölésére, a hiányok pótlására.

Kísérje e prédikációkat az Ur áldása és a Szent Szűz oltalma!

Bécs, 1971. Pünkösdjén.

Szentháromság vasárnapjára. (Mt. 28, 16-20)

„Az Atyának és Fiunak és a Szentléleknek nevében”

Pünkösöd után az első vasárnap Szentháromság vasárnapja. A Szentháromság hitünk egyik legnagyobb titka és azt mondja, hogy egy Isten van és ebben az egy Istenben három személy, azaz az egy isteni lényeg olyan tökéletes, hogy három különböző személyben valósul; a három személy mindegyike igaz Isten, de a három személy csak egy Isten.

Emberi értelmünkkel ezt soha felfogni nem tudjuk; a Szentháromság hitünk egyik legnagyobb titka. Itt azonban mindjárt felmerül a kérdés, van-e egyáltalában értelme az atomkorszak emberének a Szentháromság titkáról beszélni, amikor a modern ember már az Isten létét is kétségbevonja és azt sem akarja elismerni. A modern ember annyira megszállottja a technikának, a természettudományoknak, az atom- és űrkutatásnak, hogy szinte elveszteni látszik érzékét az Isten iránt. Bertrand Russel angol bölcselelő mondotta egyszer: „Halászok törékeny halászhajóikban istenfélők. Imádkoznak és sorsukat Isten kezébe helyezik. Halászok motorcsónakokban a rádióban, az acélban és a benzinben biznak és nincs szükségük a jámborságra.” Ma világnézetek vannak, amelyek alaptanítása, hogy az egész világmindenség keletkezését Isten nélkül magyarázzák, teremtés nélkül, sőt azt állítják, hogy az ember csak akkor lehet igazán ember, ha minden Istent elvet — ha Isten meghal.

S így ujabban többször hallható és olvasható a mondás. „Isten halott.” Mit jelent ez?

Különböző értelme lehet.

1.) Először is annyit jelenthet, hogy egyáltalában nincs Isten. Ezt tanítja az elméleti ateizmus, kiindulva a külön-

bőző korok bölcselőitől, egészen a mai modern istentelenségig.

2.) Annyit jelenthet, hogy Isten nem képes e világra hatni, e világban működni és így praktikus értelemben számunkra halott. Amerikai teológusok mondták ezt ki először a teológiában, de gyakorlatilag az emberek nagyrésze életével vallotta és vallja ezt a felfogást; hogy van-e Isten, vagy nincs, nem érdekli őket; nem törődnek az Istennel.

3.) S végül az az Isten, akit mi ácsolunk össze magunknak, az nem létezik. Gyermekkorunk Istene, a felhők felett trónoló, hosszú-őszszakállas öregember, vagy az Isten, mint csak a bűnösök rendőre, vagy az Isten, csupán kívánságaink teljesítője, akit csak akkor veszünk elő, amikor szükségünk van rá, — ez az Isten nem létezik.

Milyen tehát az igaz Isten? Erre a kérdésre végső fokon ember nem tudhat válaszolni. „Istent nem látta senki.

Az egyszülött Isten,
Aki az Atya keblén nyugszik,
Ő nyilatkoztatta ki.“

(Ján. 1, 18.)

Isten az Irás szerint is, végső fokon: titok. Hogy is tudnánk mi, mi kis eszünkkel, a mi nyomoruságos szívünkkel a végtelen Isten titkát leleplezni, jöllehet eszünkkel létezését a látható világból mégis megismerhetjük. Titok az Isten a mi számunkra, nem halott, hanem „Valami egészen más.“ Olyasvalaki, aki úgy sehogyse akar beleilleni a mi kicsinyes világunkba, gondolkodásunkba, elképzeléseinkbe.

S ha már az Isten is megfoghatatlan számunkra, hogyan érthetnénk meg akkor a Szentháromság titkát? A leg-

nagyobb emberi szellemek sem voltak erre képesek. Szt. Ágoston, a keresztény Nyugat legnagyobb elméje és gondolkodója állandóan elmélkedett és gondolkodott erről a nagy titokról, mégis 20 évre volt szüksége, hogy megírja tudományos munkáját a „A Szentháromságról való 15 könyvet.“ Ezt írja: „Higyjünk tehát teljes odaadással az egy Istenben, az Atyában, a Fiuban és a Szentlélekben, anélkül azonban, hogy azt higyjük, hogy a Fiu az Atya, vagy az Atya a Fiu, vagy a Szentlélek, aki mindkettővel közös, az Atyával éppugy, mint a Fiuval . . . Ez a három egyenlő, egyenlőképen örökkévaló és egy és ugyanannak a természetnek birtokosai . . . Bár maga az Irás is sok külön dolgot mond az egyes személyekről, de ezt azért teszi, hogy bennünket kioktasson a való Hármasságról, jöllehet ez a Háromság oszthatatlan . . .

Hogy e titkot mélyebben megérthessük, vegyük példának emlékezetünket, értelmünket és akaratunkat. Mert jöllehet mi e három képességet is egymásután és külön említhetjük, mégis egyiket se gyakorolhatjuk, de még csak nem is beszélhetünk róluk a másik kettő közreműködése nélkül . . . De hasonlatunk először is azért nem egészen megfelelő, amennyiben az emlékezet, az értelem és az akarat hármassága a lélekben van és nem maga a lélek, míg a Szentháromság nem Istenben van, hanem maga az Isten . . . Ez a hasonlat tehát csupán arra szolgál, hogy egy kissé felfogjuk: amiként a három lelki képesség egymásutáni megnevezésénél, a három egyike sem nevezhető meg mindegyik közreműködése nélkül, — minthogy, hogy megnevezhessük őket emlékeznünk, megismernünk és akarnunk kell — éppenugy nincs teremtmény, amelyen keresztül ugyan az Atyát, a Fiut vagy a Szentlelket külön lehetne megjelölni, de amelyiket nem a Szentháromság hozott volna létre, amelyik mindig együtt munkálkodik. Ezért a hang, amelyik az Atyát jelzi, a Fiu lelke és teste, a Galamb, amely-

ben a Szentlélek jelent meg, a Szentháromság közös műve.“ (Augustinus. 169. levél, 2, 5-6)

Ilyen mély értelemmel irt a nagy tudós a Szentháromságról, s mégis a legenda szerint, amikor egy alkalommal s tengerparton sétált, egy kisgyermekkel találkozott, aki egy kagylóval vizet merített a tengerből és azt a homokba ásott gödörbe öntötte. A Szent kérdésére, hogy mit csinál, azt válaszolta a gyermek. „Szeretném ezt a nagy tengert ebbe a gödörbe beleönteni.“ „De hiszen az lehetetlen“ — kiáltott fel a nagy tudós. Mire a gyermek, — aki a hagyomány szerint egy angyal volt — „Könnyebb lenne nekem a tengert ebbe a gödörbe beleönteni, mint neked a Szentháromság titkának csak a legkisebb részét is megmagyarázni.“ S ezzel a látomás eltűnt.

A Szentháromság titkát ésszel felfogni sohasem fogjuk. De nem is az a lényeges! A lényeg az, hogy az Isten e titokban kinyilatkozott, mint az irgalmasság Istene ott a betlehemi istállóban és a Szentháromság nevében adja az Ur végrendeletét és parancsát a keresztséghez. A hit és a keresztség által lép az ember élő közösségbe a háromszemélyű Egy-Istennel és mint keresztény ebből a szeretetközösségből valósíthatja meg életét, segítségül híván e Háromszemélyű Egy-Istent, aki védőleg veszi oltalmába mindazokat, akik neki átadják magukat. „Áldassék tehát az Isten, a teljes Szentháromság és oszthatatlan Egység, adjunk neki hálát, mert irgalmasságot cselekedett velünk.“ (Zsolt. 8, 2.) A m e n .

Az év VII. vasárnapjára. (Pünkösöd u. 2. vas-ra.) (Mk. 2, 1-12)

„Az Emberfiának hatalma van a földön a bűnök megbocsátására.”

Szt. Márk evangéliumának elején nem szűnik meg hangsúlyozni Jézus tanítói hatalmát, a hatalmat, hogy ördögöket üzzön ki és betegeket meggyógyítson; most ebben az ev.-i szakaszban arról szól, hogy Jézusnak hatalma van megbocsátani a bűnöket is és ami azzal szorosan összefügg, hogy Jézus ura a törvénynek, vagyis Isten.

Négy ember hordágyon egy inaszakadtat (bénult embert) hoz Jézus elé; a tömeg elzárja az utat Jézus előtt. Azonban ez emberek hite oly nagy volt Jézusban, gyógyító hatalmában, hogy semmilyen akadálytól sem riadtak vissza, hogy eléje jussanak; felmennek a háztetőre, átvágják az agyagtetőt és a beteget hordágyastul Jézus elé eresztik.

S mit tesz Jézus, miután látja nagy hitüket? Mindenki azt várja, hogy az Üdvözítő e nagy hitet megjutalmazza és a beteget azonnal meggyógyítja. Jézus azonban a beteghez fordulva meglepetésszerűen azt mondja. „Fiam, a te bűneid meg vannak bocsátva!”

Az ember örök igénye és vágya, hogy bűneitől megszabaduljon. De éppen a bűnbocsátással szemben újból és újból felmerül a régi kérdés: „Ki bocsáthatja meg a bűnöket az egy Istenen kívül?”, vagy másszóval: „Van-e szükség egy földi közvetítőre Isten és a bűnös között?”

Nem feladatunk itt hosszadalmasan bizonyítani, hogy Jézusnak joga van a bűnöket megbocsátani. Ő maga sem kezd szóbeli fejtegetésekbe és bizonyításokba; tettével bizonyít, azzal, hogy a beteget mindjárt meg is gyógyítja. Így minden szónál hatalmasabban felel a fenti kérdésre, hogy Isten valóban az egyetlen, aki a bűnöket megbocsát-

hatja, azonban ez a bűnbocsátás rajta, Krisztuson, mint Isten hatóeszközén keresztül történik.

S ugyanez a Krisztus megadta az Egyháznak a kötés és oldás hatalmát. Ez minden katolikus számára vitán felül áll. Azonban az általános erjedésbe és a II. Vatikáni Zsinat utáni megújulási törekvésekbe az Oltáriszentség mellett a bűnbocsátás szentsége is belekerült. S így a fenti kérdés, hogy van-e egyáltalán szükség egy földi közvetítőre Isten és a bűnös között, ma így hangzik. „Van-e szükség egyáltalában egyénenkénti fölgőnyásra, vagy pedig elegendő-e valamilyen bűnbánati ájtatosság, a végén szentségi feloldozással?”

E kérdés felvetése és a tömegtájékoztatási eszközök ilyenirányu téves híresztelése sok félreértést okoztak és okoznak . Ennek tudható be, hogy az egyéni fölgőnyás általánosan nagyon lecsökkent. Mindenütt hallhatók hangok, olvashatók jelentések és cikkek, amelyek a gyónás iránti csökkent érdeklődésről szólnak; elsöpéntekeken, lelkigyakorlatok alatt és után, az adventi és nagybőjti időt kivéve, a gyónók száma igen megfogyatkozott.

Több helyütt visszaélések is léptek fel. Néhány iskolában a gyermekgyónás helyett iskolai bűnbánati ájtatosságokat végeztek és gyónás nélkül megáldoztatták a gyermekeket.

Egyes félreértések is okai ennek. Nem ritkán felnőttek részére a gyónásra való előkészületül tartott bűnbánati ájtatosságokat már a bűnbánat szentségének tartottak, sőt helyenként már a mise elején lévő bűnbánati cselekményt is szentségi feloldozásnak vélték.

Mindezek félreértéseken alapuló tévedések. Tény az, hogy a bűnbánat szentségére vonatkozólag is új utak keresése a jellemző. Ami ezeket az új utakat illeti:

1.) először is, alapigazság az, hogy az egyéni fülgyónásnak az Egyházban mindenképpen meg kell maradnia. A Trienti Zsinat (sessio XIV. cap. 3) dogmának mondta ki, hogy a halálos bűnök tökéletes, azaz teljes megvallása isteni jog alapján szükséges. Ezen tehát változtatni nem lehet. De a lelkipásztori és lélektani meggondolások, az egyéni lelkivezetés és lelkiismeret-kialakítás óriási előnyei is, mind az egyéni fülgyónás mellett szólnak!

Az egyéni gyónás minden körülmények között továbbra is, része kell, hogy maradjon a bűnbánat szentségének. Maga az Üdvözítő is mindig csak egyes embereket oldoz fel, az inasszakadtat, a bűnös nőt, a házasságtörő asszonyt, a jobb latrot, és egyetlen esetről sincs szó az Evangéliumokban, ahol az emberek csoportjának kollektív megbocsátotta volna a bűneit.

2.) Másrésről azonban a teológusok szerint a bűnbánat szentségét sokoldalubban kellene látnunk, amint az a Trienti Zsinat utáni századokban történt. Éppen ezért a teljes és valódi bűnbánati liturgiához hozzá kell tartoznia a hitközség nyilvános, általános bűnbánatának és gyónásának is. A két forma, az egyéni gyónás és a közös bűnbánati ájtatosság nem mond egymásnak ellent, sőt inkább kiegészíti egymást.

Bűnbánati ájtatosságok, amelyek előkészületül szolgálnak a gyónáshoz, már igen elterjedtek. A kérdés lényege, amely körül a legtöbb akadály torlódni látszik, a bűnbánati ájtatosság lehetősége egyéni gyónás nélkül, szentségi feloldozással. Erre, a szentségi feloldozással történő bűnbánati ájtatosságra azonban ezideig semmiféle egyházi engedély nincs!

Mindenesetre ne ijedjünk meg, ha megszokott dolgok, még a szentségek is, mint a bűnbánat szentsége, ma vita

tárgyává lettek. Helyesen mondta Suenens bíboros. „Azoknak a keresztényeknek, akik nyugtalanokká lettek, hogy megszokott dolgok most kérdéssé váltak, azt kell mondanunk, hogy a hit biztosság ugyan, de egyúttal állandó keresés is.” Amen.

Az év VIII. vasárnapjára. (Pünkösöd u. 3. vas-ra.) (Mk. 2, 18-22)

„A násznép nem böjtölhet, míg velük van a vőlegény.”

Isten Mózes által megszabta a böjti napot. „A hetedik hónapban, a hónap tizedik napján böjtölni kell, és semmi-féle kereskedést ne végezzetek“ (Lev. 16, 29 kk.), majd ismét „Ugyanannak a hetedik hónapnak tizedik napja a kiengesztelődés napja; szent gyülekezet van számotokra, böjti nap és az Urnak égő áldozatot kell bemutatnotok.“ (Lev. 23, 27.)

Keresztelő szt. János tanítványai és a farizeusok megtartják ezt a törvény által előirt böjti napot, Jézus tanítványai azonban nem. A farizeusok eljönnek tehát Jézushoz és felelősségre vonják őt: „Miért böjtölnek János tanítványai és a farizeusok, s miért nem böjtölnek a te tanítványaid?”

Jézus ellenkérdéssel válaszol: „Böjtölnek-e a lakodalmi vendégek, amíg a vőlegény közöttük van?” Jézus e válasza a kérdezők számára teljesen érthetetlen, de ez első pillanatra számunkra is. Mit akar ezzel Jézus mondani? Hol van lakodalom, ki a vőlegény és kik a lakodalmi vendégek? — Jézus az ő földre való jövetelének idejét, a messiási időt nevezi lakodalomnak, amely lakodalomban Ő, a Megváltó a vőlegény. Jézus sokszor beszél mennyegzőről, amelyben ő a vőlegény. „Hasonlít a mennyek országa egy királyhoz, aki mennyegzőt rendezett fiának.“ (Mt. 22, 2 kk.) „Akkor hasonlít majd a mennyek országa tiz szüzhöz, akik lámpával a kezükben a vőlegény elé mentek.“ (Mt. 25, 1 kk.) Majd ismét: „Akié a mennyasszony, az a vőlegény; a vőlegény barátja csak ott áll a vőlegény mellett, hallgatja szavát és szívből örül neki.“ Keresztelő szt. János mondja e szavakat Jézusról. (Ján. 3, 29.) Azután: „Elérkezett a Bá-

rány mennyegzőjének napja. Jegyese fölkészült. Méltó volt arra, hogy ragyogó fehér gyolcsba öltözzék“ (Jel. 19,7.) és még sok más helyen Máténál és Lukácsnál is. (Mt. 11,18 kk.; Lk. 10,17-20; 15,7-10; 19,6.) A vőlegény tehát Jézus, a lakodalmi vendégek pedig a vőlegény barátai, vagyis az apostolok, tágabb értelemben Jézus hívei.

Mit jelentenek tehát Jézus szavai? Azt, hogy megkezdődött a messiás idő, tehát most lakodalom van, amelyben ő, Jézus a vőlegény. — Miért nem böjtönek tehát Jézus tanítványai? Mert velük van Jézus, a messiási vőlegény, mert megkezdődött a messiási örömidő! S ennek az új időnek, Jézussal és Jézus jelenlétében nincs szüksége böjtölésre, a böjtnek az ószövetségi törvény által előírt régi értelmében. „Majd eljön a nap, amikor elviszik a vőlegényt“, vagyis amikor Isten felmagasztalja őt a keresztfán, akkor ismét böjtölni fognak egészen újból való eljöveteleig. De ez a böjtölés már egészen más lesz, mint János tanítványainak és a farizeusoknak böjtölése; nem a törvénynek pusztán lélektelen, mechanikus teljesítése, hanem a Jézus iránti hála és az utána való vágyódás böjtölése lesz; ez majd „azon a napon“ lesz, t. i. a messiási közbeeső időben, amely eltelik Jézus „elvétele“ és újból való jövedele között.

E szavakkal: „Eljön a nap, amikor elviszik tőlük a vőlegényt, akkor majd böjtölni fognak“, Jézus nem akart böjti rendeletet adni! A Mózes törvénye szerinti böjt „a régi tömlőhöz“ tartozik, amelybe az új bort nem szabad beleönteni; de viszont azt sem jelentik e szavak, mintha Jézus a böjtöt általában meg akarta volna szüntetni. Ez ellen szólnak Jézus más alkalommal mondott szavai, pl. „Amikor böjtöltök, ne legyetek komorak, mint a képmutatók“ (Mt 6,16 kk.), ahol tehát az Üdvözítő kifejezetten beszél a böjtről. A böjtöt tehát Jézus

nem szüntette meg, hanem a böjt általában vele és a benne eljött messiási örömidőben új értelmet kapott.

A böjt ugyanis beletartozik abba a nagyobb fogalomba, amit lemondásnak, „keresztény aszkézisnek“ nevezünk. E lemondás nélkül pedig nemcsak keresztény élet, de egyáltalában semmilyen élet sem képzelhető el, mert ezt a lemondást már teremtettt emberi mivoltunk is megköveteli. Az emberi szívbe ugyanis egyrésről bele van oltva a boldogság vágya, az abszolút igazságra, a végtelen jóságra, szépségre, boldogságra való törekvés; a törekvés, hogy a maga számára mindent megszerezzen és mindent birtokoljon, másrésről viszont csakhamar tapasztalnunk kell, hogy ez e világon lehetetlen. Örök igazság az, hogy „Egész világ nem a mi birtokunk.“ (Vörösmarty)

Azok az emberek azonban, akik ezt nem akarják elismerni, hanem akik az élettől mindent meg akarnak kapni, vagyont, pénzt, dicsőséget és élvezeteket, azok megtagadják Istentől való függő, emberi mivoltukat és bálványaik rab-szolgáivá lesznek, Szt. Pál szavai szerint: „Istenük a hasuk, dicsekvésük az, ami a szegényük.“

Ebbe az általános lemondásba, keresztény aszkézisbe tartozik bele a böjt, annak egy része az. Mert mi a böjt tulajdonképpen? A böjt célirányos, önkéntes lemondás, tehát önlegyőzés, azaz aszkézis.

Mindenestre a böjt gyakorlata, a böjti fegyelem is több változáson ment keresztül az idők folyamán. Gondoljunk csak a régi böjti fegyelemre: a szigorú böjti napokra, enyhített böjti napokra, kántor- és vigilia böjtökre, megtartóztatási napokra; mindezek az idők folyamán megszűntek. A II. Vatikáni Zsinat pedig még a pénteki hústól való megtartóztatást is megszüntette. A ma érvényes böjti fegyelem szerint Hamvazószerdát és Nagypénteket kivéve (ezek

szigorú böjti napok és hústól való megtartóztatási napok is), az egyes hívőre van bízva, hogy megfelelő böjti gyakorlatot válasszon és végezzen.

Felmerül itt azonban a kérdés, hogy mi az oka annak, hogy a böjti fegyelem ilyen állandó változásnak van kitéve. A mai evangélium megadja erre a választ. A keresztény ember lemondását, aszkézisét, böjtjét ennek a lemondásnak benső értelme és annak mértéke szabja meg, amellyel életünknek szolgál. Az életkörülmények pedig változhatnak, mint ahogy valóban változnak is. A középkor embere tele volt túlaradó energiával, életérővel; böjtölt tehát, hogy emez energiáit levezesse és szellemi és lelki életét lehetővé tegye. A modern embernek inkább arról kell gondoskodnia, hogy megkinzott természete a civilizált élet stressz-jében, azaz izgalmaiban és állandó feszültségében helytálljon. Be kell osztania idejét, sportnak és diétának veti alá magát; a nagyvárosokban való szűk együttélés, az egymással való érintkezés pedig amugyis állandó önfegyelmet és „aszkézist“ kíván. A középkori értelemben vett böjt tehát a modern időkben elvesztette értelmét.

Tehát a böjti fegyelem változásának végső oka az szabadság, amelyet Jézus élt és hirdetett, . . . „amely szabadsággal Krisztus szabadított fel minket“ . . . és az az öröm, amely minden kereszténynek osztályrésze kell, hogy legyen, mert a Jézussal megjött messiási idő az öröm ideje. Örömünk oka pedig, hogy „Általa, a hit segítségével, utunk nyílt a kegyelemhez, amelyben élünk és kibékültünk az Istennel, Isten fiai dicsőségének reménységével . . . , de nemcsak, hogy kibékültünk, hanem még dicsekszünk is az Istenben Urunk Jézus Krisztus által, aki most a kien-gesztelődést megszerezte nekünk.“ (Róm. 5, 2; 11.) A m e n .

Az év IX. vasárnapjára. (Pünkösöd u. 4. vas-ra.) (Mk. 2, 23-3, 6)
Rövidebb szakasz: Mk. 2, 23-28.

„Az Emberfia ura a szombatnak is.”

Egyik szombaton vetések között járt az Üdvözítő tanítványaival. Az éhes tanítványok közben tépdeshi kezdik a kalászsokat, amely a törvény szerint megengedett volt. Mózes V. könyvében olvassuk: „Ha felebarátod szőlőjén mész keresztül, úgy ehetsz szőlőt kívánságod szerint, míg csak jól nem laksz, de edénybe semmit se tehetsz” — „Ha felebarátod szántóföldjén mész keresztül, úgy kezdedd szakithatsz kalászsokat; de sarlót nem lendithetsz felebarátod vetésébe.” (Dtn. 25, 26.)

A tanítványok tehát azért, hogy halászsokat szedtek, nem cselekedtek tiltott dolgot; hanem a kalászszedés szombati napon történt; azért követtek el tehát bünt, hogy megsértették a szombatot. A szombat ugyanis már a prófétáknál a Jahwé és Izrael között kötött szövetségnek a jele volt, s később is, amikor már Izrael tudatában volt kiválasztottságának, a szombat megtartásában e kiválasztottság lényeges jelét látták. Ezért az írástudók arra törekedtek, hogy a szombatot szigorúan megtartsák és megtartassák. Ezért a szombaton tiltott cselekedeteket pontosan és világosan meghatározták.

Jézus a farizeusok vádaskodására az Írásból vett érveléssel válaszol. Sámuel I. könyvében olvassuk, hogy Dávid Saul elöl menekülve szükségében a kitett áldozati kenyerekből evett. (1. Sám. 21, 1-7.) Az érvelés annyiban helytálló, amennyiben Dávid is megszeg egy áldozati törvényt, mert szükséghelyzetben volt; az apostolok is éhségük csillapítására szedték a kalászsokat, ha nem is voltak olyan szükséghelyzetben, mint Dávid. Jézus azonban nem akar itt

jogi vitát; sokkal inkább arra a szabadságra gondol, amely abból ered, hogy az ember nem ragaszkodik a törvény betűjéhez, hanem a szombat elrendelésével megérti az Isten szándékát. És mi volt a Teremtő Isten szándéka a szombattal? Az, hogy nyugalmat adjon urnak és szolgának, idegennek és állatnak (Dtn. 5, 14.), úgy hogy a szombati nyugalomban az Isten jósága nyilvánul meg.

Az Üdvözítő tehát azt akarja mondani: a szombatot az Isten nem azért adta, hogy guzsba kössön. Ti azonban számtalan előírástokkal jogot akartatok szerezni magatoknak az Istennel szemben, biztosítani akartátok magatoknak az Isten hűségét és jóságát és éppen az ellenkezőjét érték el annak, amit az Isten akart. Isten a vele való szövetséggel meg akart benneteket szabadítani bűneitek rabságából, ti pedig a sok rituális előírással éppen bűnbe hajszoljátok az embert.

Az első pillanatra úgy látszik, mintha ez az evangéliumi szakasz számunkra semmit sem mondana, hanem csak egy sajátos ószövetségi problémát tárgyalna, amely összeütközésre adott alkalmat Jézus és a farizeusok között. Azonban csak az első pillanatban tűnik ez úgy. Ez a vita nemcsak Jézus idejében, később is felmerült a zsidókeresztény és az óhitű zsidók között, valamint később a zsidókeresztény gyülekezetben a haladó és konzervatív erők között, *s így ebben a tekintetben hasonló volt az Egyházban ma is kialakult helyzethez.* Az egész egyházi élethez, az Egyház tanításához és igazságaihoz (dogmáihoz) való beállítottságuk szerint ma is két tábor áll egymással szemben az Egyházban, a konzervatívok és a progresszívek, azaz haladók pártja. Bár már maga ez a megkülönböztető kifejezés: konzervatív és progresszív egyáltalában nem helyes, mégis sokan egyenesen örömmel üdvözlik mindkét tábor létezését (pl. Karl Rahner), mert azokban a pro-

gresszistákat mint a dinamizmus képviselőit, a konzervatívokat pedig mint a mérséklőket, a fékezőket tekintik.

Tény az, hogy az emberek hajlamuknál, temperamentumuknál fogva különbözők és így az eseményekre, s mozgalmakra különféleképpen reagálnak. Vannak, akik vérmérsékletüknél fogva ragaszkodnak a régihez, a megszokotthoz; ezért nem szívesen ujítanak, sőt visszariadnak minden újtol, minden szokatlantól. Mások viszont örömmel vesznek minden ujítást, számukra éppen azért kedves valami, mert új. A megszokott untatja őket, változás után vágyanak, s annál inkább élveznek valamit, minél újabb az. Amíg ez a vérmérsékleti beállítottság a köznapi élet területén marad, nem is lehet ellene kifogás. Miért ne legyenek az emberek különböző vérmérsékletűek?

Vannak azonban kérdések és tények, amelyeknél csak az a fontos, hogy igazak-e, vagy nem. Pl. az Isten léte, a lélek létezése és halhatatlansága, az akarat szabadsága, az áteredő bűn ténye stb. Ezekkel az igazságokkal szemben konzervatív és haladó álláspontot elfoglalni, teljesen értelmetlen. Például azt mondani: „Ragaszkodom ahhoz, hogy van Isten, mert idáig is az volt az általános meggyőződés, hogy van Isten és én már ezt megszoktam“, éppoly értelmetlen, mint azt mondani: „Nem fogadom el Isten létét, mert ez nem új gondolat, míg tagadása új, dinamikus észme.“ — Az ilyen igazságokat illetőleg, ahol a lényeg csupán az, hogy igazak-e, vagy nem, konzervatívról és haladóról beszélni, teljesen értelmetlen, mint ahogy nyilvánvalóan teljesen butaság lenne valakit azért konzervatívnek nevezni, mert egész életében ragaszkodik ahhoz, hogy $2 \times 2 = 4$.

Hanem az Egyházban a II. Vatikáni Zsinat után felmerült, az egész egyházi élethez, az Egyház egész tanításához, dogmáihoz, erkölcstanához, liturgiájához, stb. való beállítottságukat illetőleg sokkal helyesebb egy Rómához

hű vonalról és egy Rómától eltérő beállítottságról beszélni. Maradjunk azonban mégis a kifejezésnél, „konzervatív és progresszív“, mert e szavak honosodtak már meg és mert jól kifejezik azt, hogy mindkét irányzat tulzó. Az u. n. „konzervatívok“ ellene vannak minden változásnak és minden reformnak és az a törekvésük, hogy ugyyszólván minden úgy maradjon az Egyházban, amint az a Zsinat előtt volt. Ujból és ujból figyelmeztetnek, hogy sok ujitást, amit ma az Egyházban hirdetnek és megvalósítanak, már a szt. pápa, X. Pius apostoli körlevelében (Pascendi, 1908.) a „Modernizmus“ gyűjtőneve alatt összefoglalt és elítélt és az „apertura“, az „aggiornamento“, és az ökumenizmus védőbástyája alatt ma magánteológusok, tévtanítók és törtetők növekvő sikerrel azon dolgoznak, hogy az Isten Egyházát belülről szétbomlasszák. — A másik tábor a progresszisták tábora, akik ugyyszólván mindent meg akarnak ujitani és az ökumenisztikus dinamizmus védőbástyája alatt a szentek tisztelete, a csodák, a bold. Szűz jelenései, a rózsafüzér és az áhitatos imádság ellen olyan formában és módon lépnek fel és beszélnek, hogy még jobbérzésű másvallásuak is megbotrátkoznak rajta és ez igazságok kétségbevonásáért XII. Pius pp. még kiközösítéssel sujtotta volna őket.

Ezeztől az u. n. „progresszisták“-tól, jobban mondva a modernizmus tévtanától megfertőzöttektől ered többek között a kötelező cölibátus megszüntetésére irányuló törekvés; az a felfogás is, hogy „szegény bűnösök“ nincsenek és itt van végső gyökere a gyónástól való elmaradásnak is, amely ma sokaknál megfigyelhető.

Látjuk tehát, hogy ez az evangéliumi szakasz, mely az első hallásra számunkra jelentőség nélkülűnek tűnhetett, ma is fölöttébb aktuális! Az Egyházat és benne mindnyájunkat, mindenegyes hívőt az elé a kérdés elé állit, hogy van-e hi-

tünk, hiszünk-e Krisztusban, ismerjük-e és elismerjük e őt, aki „ura a szombatnak is“, hiszünk-e benne, életünket hozzákötjük-e.

Krisztus reántekeint! Érezzük-e tekintetét? A „szombat ura“ válaszukra vár! A szombat ura a szabadságra hívott meg minket (Gal. 5,1.), de csak az jut el az igazi és valódi szabadsághoz, aki fenntartás nélkül átengedi magát Krisztusnak és elismeri, hogy „a szombat ura“ ura az életünknek, de az egész világtörténelemnek is. Amen.

Az év X. vas-jára. (Pünkösöd u. 5. vas-ra.) (Mk. 3, 20-35)

Jézus válaszol a farizeusok vádaskodására; Jézus és az övéi.

Miután előbb többhelyütt (1, 32 kk., 2, 1; 3, 9 kk.), az evangélista először azt a tolongást vázolja, melyet Jézus jelenléte a népben okoz. Amikor „haza” érkezik, még akkor is körülötte tolonganak az emberek, és pedig annyira, hogy még „evésre” sem volt ideje. „Környezete, övéi” azonban egyáltalában nem örül ennek. Kiket kell itt az „övéi” szó alatt értenünk? Gondolhatnánk itt elsősorban azokra a férfiakra, akik vele tartottak, különösen a „tizenkettő”-re, akiknek kiválasztásáról az evangélista az előző sorokban értesít. Azonban a távolabbi összefüggésből, mindenekelőtt ez ev.-i szakasz végéből kitűnik, hogy „övéi” szűkebb értelemben értendők, mint Jézus hozzátartozói, rokonai, akiknek e feltűnés, melyet Jézus okoz, nagyon kellemetlen.

Az utolsó jelenetben azután e rokonokat, akik Jézus nyilvános fellépése miatt agodalmaskodtak, egyenként meg is nevezi, ezek: „édesanyja és testvérei.” Itt a testvérei szó alatt természetesen nagybátyjai, és unokatestvérei értendők, akiket a Szentföldön szintén testvéreknek neveznek.

Tévedés lenne azt gondolni, hogy Jézus itt édesanyjáról és rokonairól akarna ítéletet mondani. A figyelmeztetés, hogy édesanyja és testvérei kinn állnak és keresik őt, jó alkalmul szolgál, hogy feltegye a kérdést, kik tulajdonképpen „anya” és „testvérei”. Ítélete szerint a vérségi kötelékeknek a hozzá való kapcsolatban nincs értékük, hanem: „Mindenki, aki mennyei Atyja akarátát cselekszi, azok az Ő testvérei, nővérei és édesanyja.”

Jézus azokat nevezi testvéreinek, édesanyjának, akik meghallják az idők szavár és benne megsejtik Isten akarátát és miután azt megértették, mindent otthagynak, hogy Isten

akarátát meg is cselekedjék, hogy az Isten országát keressék, hogy annak eljövetelén és megszilárdításán munkálkodjanak. Nem a hozzátartozóiból, nem az „övéi“-ből, hanem belőlük támad a tanítványok új közössége, a hivek közössége, az ő Egyháza.

Vessünk itt egy pillantást a mai idők Egyháza felé. Kétségtelen, hogy a kat. Egyház ma világszerte történelmének egyik nehéz idejét, súlyos válságát éli át, legalábbis egy komoly erjedési folyamat ez. Áthatja ez az Egyház egész tanítását, majdnem minden dogmát, erkölcsstanának ugyiszlván összes alapelveit és parancsait, a liturgiának értelmét és formáját, a hierarchia működését és jogait, a papi cölibátust, az egyházi fegyelmet stb. Minden területen nyugtalanság, forrongás, az ujtás és megújulás vágya és az utána való törekvések tapasztalhatók, különösképpen egy elitélő „nem“ a Zsinat előtti multhoz s ezzel szemben „igen“ az Egyházhoz, azonban csakis egy teljesen újjáalakított jövendő árán. Az u. n. „progresszisták“ programja és törekvése ez és ez a modern progresszizmus néhány év alatt szinte megváltoztatta az Egyház arculatát.¹⁾

Mi váltotta ki ezt a lelenlegi nyugtalanságot, bizonytalanságot és zavart? Felmerül itt a kérdés hogy mindez a II. Vatikáni Zsinatnak köszönhető? Erre határozott nemmel kell felelnünk. A Zsinat nem oka a tulkapásoknak, hiszen a Zsinat szükséges volt, az idő az összehívására tulérett, határozatai jók voltak, ha nem is mindig és mindenben tökéletesek.²⁾

Bár már XII. Pius pp. is foglalkozott egy zsinat szükségességének gondolatával, mégis egyrészlről maga a zsinat

1) L. progresszistákról és konzervativokról e kötetben az év IX. vas.-járá szóló prédikációt.

2) Kard. Dr. Franz König: Zwischen Reform und Flucht aus dem Glauben, Presse 5/6, Dez. 1970.

összehívása is meglepetésszerűen jött, másrésről, ha nem is maga a zsinat, de viszont a zsinatnak és a karizmatikus XXIII. János pápának jelszavai, pl. az *aggiornamento*, kitárulkozás a világ és a jelenlegi idők felé (az *apertura*), hogy az Egyház ne jelenjék meg, mint egy háborús fegyelemmel bíró erődítmény, hanem mint egy barátságos, nyílt város, az ökumenizmushoz való zsinati elszántság, stb. mindezek szükséges és jó oldaluk mellett veszélyeket is rejtettek magukban.

Tudomásunk van róla, hogy maguk a biborosok is a zsinat összehívása miatt nem egyszer aggályaikat nyilvánították. János pápa biborosainak számtalan aggályait nyugodtan meghallgatta, majd végül az ablakot kinyitva, csak ennyit mondott: „Ezért“. — Az Egyház kinyitására, kitárulkozására gondolt, a friss levegő behatolására az Egyházba.

A Zsinat összehívása után mondotta állítólag egy biboros: „Ez egy szent örültség.“ Biztos, hogy nagy merészség volt. XXIII. János pápa szent merészsége és bátorsága volt hozzá szükséges, hiszen először a zsinat célja és értelme sem volt teljesen világosan körvonalazva. A zsinatelőkészítő teológiai Bizottság titkára, P. Tromp mondotta még 1961. nov. 25 én: „A zsinatnak két fő szivügye van: először a törekvés, hogy a hit-leletémenyt (*depositum fidei*) hűségesebben megőrizze és a modern tévedésekkel szemben hatékonyabban elhatárolja, másodszor, hogy a mai időkre annyira jellemző „tekintély — krizissel“ az egyházi fegyelem erőteljes megszorításával szálljon szembe.³⁾

1962. okt. 11-én, Mária anyaságának napján, XXIII. János pápa megnyitotta a zsinatot. Megnyitóbeszédében a pápa a zsinat feladatává tette: 1.) a hitleletémenyt a hagyományokhoz való minden hűség mellett úgy kifejtetni és

3) Herder-Korrespondenz: 16 (1662/63) 249-251.

magyarázni, amint az a mai igényeknek megfelel; 2.) inkább irgalmasságot gyakorolni, mint szigorúságot, mert a mai időknek a tekintély új formái felelnek meg.“

Ekkor már minden erjedésben, sőt forrongásban volt; a liturgia, a Biblia-tudományok, az exegézis, a papnevelés; szinte az egész teológiát befolyásolták az I. Világháború előtt lábrakapott modernista irányzatok. Egy új idő kezdetének jelei mindinkább világosabbá váltak. VI. Pál pp. első enciklikáját a dialógus témájának szentelte, a zsinatot tovább folytatta és 1965. dec. 6-án meghirdette a szt. Officiumnak és módszereinek reformját.

Így a nagy megújulás kerekai mozgásba lendültek, jó és szükséges reformjaival és áldásaival, de egyúttal veszedelmeivel is. Melyek ezek a megvalósított reformok és áldások egyrészről és a megújulás veszedelmei másrészről a következő szentbeszédekben fogjuk látni. Addig is indítsuk fel szeretetünket és hűségünket az Egyház iránt, ehhez a zsinat utáni Krisztus keresztyét hordozó, szenvedő, de szenvedéseiben — amint bizton reméljük és Istentől kérjük — megújuló Egyház iránt. A m e n .

Az év XI. vas-jára. (Pünkösöd u. 6. vas-ra.) (Mk. 4, 26-34)

Példabeszéd a vetés növekedéséről; a mustármagról.

„Az Isten országa mustármaghoz hasonlít“

A földműves elvetette a gabonát, s azután már nem törődik a vetéssel. Lefekszik és reggel ismét felkel, látszólag ez minden, amit tesz. Ami közben földjén történik, a vetés fakadása és növekedése, az észrevétlenül és hozzájárulása nélkül megy végbe. A hasonlat kulcsa: „automáté“, azaz „magától“, saját ösztönéből, minden hozzájárulás nélkül hozza meg a föld gyümölcsét. A folyamat szükségszerűen történik; először a szár jelenik meg, felszökell és megerősödik, azután a gyengéd kalász, a még puha szemmel és végül az érett telt szem a kalászbán.

A hasonlat, ill.-ve kettős hasonlat az Isten uralmáról, az Isten országáról szól; ekkor válik érthetővé, hogy miért irta le az evangelista a földművest szinte semmittevőnek. Mindkét példabeszédben a hangsúly a mag csodálatos növekedési erején van, amely a magvető hozzájárulása nélkül megy végbe. Amint a mag észrevétlenül, saját csodálatos növekedési erejéből nő és fejlődik, épenugy történik ez az Isten országával is; az Isten országának növekedése, az Isten munkája is láthatóan történik és mégis észrevétlenül, olyan módon, melyet az ember nem tekinthet át.

Ezt az Isten országát hirdette az Üdvözítő: „Az idő betelt, közel van az Isten országa. Térjete meg és higgyetek az üdvösség jóhírében.“ (Mk. 1, 14) Az Isten országának ez az eljövetele volt törekvése és szívének leghőbb vágya. Ez Isten országának eljöveteléért tanította imádkozni tanítványait, („jöjjön el a Te országod“); és eljövetelében sziklaszilárd volt hite és bizalma, mert Jézus mindent Isten

akarataira és erejére épített. S ezért tudta saját hitét és bizalmát átadni tanítványainak, felhívni őket és minket is, hogy mindent Isten akarataira és erejére építsünk. S ha a tanítványoknak csak akkora hite is lenne, mint egy mustármag, úgy véghez tudnák vinni a tulajdonképpeni csodát, amely a hegy áthelyezésénél is nagyobb, t. i. az emberi szívet átalakítani az Evangélium erejével.

Jézus, mint annyiszor máskor is, itt ismét a hitet kívánja. Ugyanaz a hit ez, mely saját működését is áthatja, s ebből a hitből fakad az a csodálatos nyugalom, amely Jézus egész életét meghatározza, végigkíséri és beragyogja. Ott van minden bajban és veszedelemben, megpróbáltatásban és szenvedésben és mindig isteni nyugalommal, melyet állandaón megcsodálunk. Jézus soha sem türelmetlen, sohasem kapkod, sohasem ragadtatja magát kétségbeesett cselekedetekre, nem esik kétségbe sem a jelen, sem a jövő miatt. Tudja, hogy Isten országának a jövőtele és fejlődése, növekedése nem a mi kétségbeesett erőfeszítéseinktől függ.

Ezért tanítványait is mentesíti a kétségbeeső gondoktól, nem rakja vállaikra a felelősséget az Evangélium elfogadásáért és terjedésért. Természetesen dolgozniok és fáradniok kell; minden erejüket latba kell vetniök Isten ügyéért, hűséges szolgáltnak kell lenniök és a rájuk bizott kincset és feladatot nem szabad idegen értékként kezelniök. (Lk. 19, 22-26.) De az emberiség terhe nincs vállaikra rakva; nem dolgoznak „kényszer“ alatt és munkájukban nincs fanatizmus. Ettől megója őket a tudat, hogy az örök Tervező mindent áttekint, mindent kezében tart, és irányít, ismeri mindennek értelmét és végcélját.

Kell, hogy ezek legyenek irányadók az Egyház mai szolgálaira és hiveire is. Lelkes érdeklődés az Egyház mai élete iránt, sőt nemcsak érdeklődés, hanem részvétel küzdelmé-

ben, nehézségeiben, megújulási törekvéseiben, a zsinati határozatok megvalósításában.

De viszont feltétlen nyugalom is a történéseket illetőleg, még ha úgy látszik is, hogy a fejlődés helyenként (pl. Hollandia) hibás irányvonalat vett, mégha úgy látszik is, hogy Isten országának ügye szinte elveszett ebben a mai világban, a jólét, az anyagiak után való törtetés világában, amikor már szinte semmi más nem látszik érdekelni az embereket, mint a minél kisebb munkaidő, a nagy jövedelem, a szórakozások, a nemiség és élvezetének ezerféle módja, a földi jólét és a földi élvezetek. Mennyire igazak ma szt. Pál szavai: „Ismételten megmondtam ugyanis, s most is könnyezve mondom. Sokan élnek úgy, mint Krisztus keresztjének ellenségei. Ezeknek végük a pusztulás, istenük a hasuk, dicsőségük az, ami a szégyenük, eszüket a földiekén járatják.“

Isten országa azonban még ez elanyagiasodott és a hitől való látszólagos eltántorodás világában is, mégis épül, észrevétlenül, és mégis láthatóan mint az elvetett gabona, mint a mustármag.

Ugyanez a bizalom szól, VI. Pál pápa, ezidei 1971. évi „Öröm és reménység“ kezdetű husvéti szózatából. A Szentatyá különben legtöbbször óvólag emeli fel szavát, és ezért a szenzációéhes sajtó rendszerint egy a saját és Egyházának tekintélyét és befolyását tűnni látó és azt állandóan felpanaszoló öreg ember képében mutatja be a pápát. Ez természetesen teljesen hamis. Idei husvéti szózatából a legteljesebb keresztény optimizmus volt érezhető. „Abban a helyzetben vagyunk — mondotta a pápa — hogy ma örömhirt intézzünk hozzátok. A nagy eszmék, melyek a modern élet fénypontjait jelentik, meg fognak maradni. Létre fog jönni a világ egysége. Az emberi személy méltósága nemcsak forma szerint, hanem a valóságban is elismertetést fog találni.

Továbbá — folytatta a pápa — az összeegyeztethetetlen szociális ellentétek meg fognak szűnni. A népek közötti viszonyt a béke, az értelem és a testvéri szeretet fogják irányítani.

Sem az önzés, sem az erőszak, sem az inség, sem az erkölcsök szabadossága, sem a tudatlanság, sem a nagy hiányok, amelyek a mai társadalmi életet jellemzik és megterhelik, nem lesznek képesek megakadályozni egy igazi, emberhezméltó rend, egy általános jólét és egy új kultúra megteremtését.“

Felelősségteljes részvétel a világ és az Egyházi bajaiban, gondjaiban fejlődésében, törekvéseiben, feltétlen nyugalommal párosulva, sikerülni fog, ha a mai evangéliumot megsziveleljük. Ez e szép vetés-hasonlatok tanítása. Amen.

Az év XII. vas-jára. (Pünkösöd u. 7. vas-ra.) (Mk. 4, 35-41-ig)

„Kicsoda ez, hogy még a szél és a víz is engedelmeskedik neki?”

Jézus példabeszédeinek szakaszára (Mk. 4, 1-34), amelyek megmutatták, hogy Jézusnak hatalma van tanítani, következik Márknál három perikópa, amelyek a tettekben való teljhatalmát mutatják. Megelenik, mint ur a természet veszélyes elemei felett, mint a Légió nevű tisztátalan lélek és mint a halál ura.

A mai ev. az elemek urának mutatja az Üdvözítőt. Parancsol a vihar és szelek által felkorbácsolt tengernek és tenger és vihar engedelmeskednek szavának. Szava, kiáltása először az apostoloknak szól: „Mit féltetek annyira? Még mindig nem hisztetek? Mindazok után, amit tölem halottatok és rajtam láttatok, a gyógyításokat, a bűnbocsátásokat, a lélekmentéseket és megvilágításokat. Még mindig nem hisztetek, ti. az én tanítványaim, velem egy csónakban?” Mert ha hittek volna, biztak volna az alvó Jézusban is, s a hullámok és szelek dühöngése közepette is nagy csend támadt volna.

Ezt a szép és tanulságos ev.-i szakaszt már kezdettől fogva úgy értelmezték, hogy a bárka az Egyház bárkáját, ill.-ve hajóját jelenti. Az Egyházzról, mint hajóról való képletes beszéd ősidőktől fogva megszokott.

Gondoljunk itt az Egyházat ért sokféle veszélyre, amelyek azt gyakran a pusztulás szélére sodorták. Mennyi veszedelmen ment keresztül a századok folyamán. Csakhamar Jézus halála után eléri az ősegyházat az üldöztetés Saul részéről, az egyetlen akkor, aki képes lett volna azt megsemmisíteni; azután betört a gnózis az Egyházba, majd a véres keresztényüldözések a római államhatalom részéről. Alig lett szabaddá az Egyház, jött az arianizmus tév-

tana, mely az Egyházat az évszázadokig tartó súlyos harcokban megsemmisíteni látszott. — Majd később a 9/10 sz.-i sötét idők, amelyekben a római nemesség gyűlölködése, a fiatal népek hatalmi küzdelme, a háborúk okozta barbárságok és széttörlés, folytán az Egyház már a végveszély szélére sodródott; vagy a keleti egyházszakadásra a 11. sz.-ban, azután a pápák 70 évig tartó avignoni fogságára a 14. sz.-ban, az oszmán hatalom részéről való veszélyekre, amelyek a törökökkel való, évszázadokon át tartó harcokat követelték, majd a reformáció, a janzenizmus, a felvilágosodás stb. stb.

Mindezekben a veszélyekben gyakran úgy látszott, mintha Jézus nem törődne Egyházával.

Azután a mai idők. Az I. és II. Világháború borzalmi és megrázkódtatásai, Egy új világ, s benne egy új ember alakult ki. A messzemenő eliparosodás az egész világon, az elvárosiasodás, az asszonyoknak a kenyérkereső munkába való belépése, a család fellazulása, s főleg amaz erő elvesztése, amelyet a tradíciókhoz és a múlt szilárd intézményeihez való kötöttségek jelentettek, a technika és az úrkutatás hallatlan fellendülése, mindezek egy új embert teremtettek meg, különösen pedig egy új ifjúságot. Mindaz, ami technika és gépezet, lenyűgözi ezt az ifjúságot, ezzel szemben az elvontra, a természetfölöttire való irányítása és megnyerése sokkal nehezebb, mint régen.

Eme megváltozott világ felé és e megváltozott embernek akart az Egyház kitárulkozni; ezért e világ és a mai kor embere felé való fordulás, azaz apertura, aggiornamento a II. Vat. Zsinaton. Ez a Zsinat új korszakot nyitott az Egyház életében, eredményezte a megújulást a liturgiában, azaz a szentmisében és a szentségek kiszolgáltatásában, a prédikációban, s szentírásmagyarázatban, a hitközségek alakításában, az egész teológiában stb.

Másrészről viszont azzal a nagyobb szabadsággal, amelyet a Zsinat hozott, visszaélve, egyuttal tulzó és veszélyes irányzatok is lábrakaptak. Ma a világon és az Egyházban is minden mozgásban van, sőt nemcsak mozgás ez már, hanem valódi vihar. Majdnem egy második francia Forradalom a szabadság, egyenlőség, testvériség ugyanazon jelszavaival és ugyanazzal a viharos nekifeszüléssel, mint amellyel akkor ezeket a jelszavakat felkapták.

A szükség és veszedelem nem csekély, a vihar olykor mindent elsöprőnek tűnik, s sokszor úgy látszik e viharban, mintha az Ur nem törődne Egyházával; aludni látszik.

De nem! Miként akkor az háborgó tengeren az apostoloknak, úgy kiáltja az Ur felénk is: „Mit féltetek annyira?” „S azután minket is megkérdez.” „Még mindig nem hisztek?” Mert ha aludni látszik is, csak rövid időre. És a mai idők viharai is elcsendesednek, mihelyt Ő akarja és parancsolja.

De most, éppen most az akarja és várja tőlünk, hogy a hitet megőrizzük, hogy magunkat tétovázás nélkül nála és őt magunknál tudjuk.

Legyen tehát rendithetetlen hitünk az Urban. A hit itt is, mint gyakran, a rendithetetlen bizalom Jézus iránt, aki minden szükségben és veszedelemben segítségünk. A hit itt a föltétlen bizonyosság, hogy Jézus megment még akkor is, ha alszik és úgy látszik, mintha nem törődne velünk. A hit a teljes átadás, hogy Jézussal együtt nem megyünk tönkre.

Ezt a hitünket azután meg fogja jutalmazni az Ur, a viharok ismét elcsendesednek és ezekből a mai Zsinat utáni viharokból, amennyire az lehetséges, — úgy és biztosan reméljük — megszületik az új Egyház, a középkori Egyházból a modern idők és a modern emberek új egyháza. Amen.

„Leányzó mondom neked, kelj föl.“

A tavon való tanításra 3 példabeszédével (Mk. 4, 1-34.) Márk evangelistánál három csoda elbeszélése következik, és pedig a vihar lecsendesítése, a gerázai megszállott meggyógyítása és végül ez a mai ev.-i szakasz, melyben az evangelista Jézus 2 nagy csodáját írja le: a vérfolyásos asszony meggyógyítását, és Jairus leányának a feltámasztását. Az evangelista összekapcsolja e két csoda elbeszélését, mert mindkettőnél ugyanaz a csodát kiváltó alapfeltétel, vagyis a hit és közös a teológiai célzat, amennyiben az élet 2 fő ellenségét, a betegséget és a halált győzi itt le Jézus. Ezáltal utat tör a meggyőződés, hogy megkezdődött a messiási idő, a Megváltó megsemmisíti azt, ami az életet e világon mindig veszélyezteti és beárnyékolja.

Mind a két csodánál, a gyógyulásnál és a halottaiból való feltámasztásnál is, a hit hozza meg a szabadulást és nem mágikus, babonás cselekedetek. Először a félelem vett erőt a beteg asszonyon, mint az evangelista mondja: „Félve-remegve jött elő“, de a zsinagóga előljáróján is. Jézus bátorítja: „Ne félj, csak higgy“, mert mindig félelem fogja el az embert, ha Isten hatalmával találkozik. De Jézus segít legyőzni e félelmet azáltal, hogy az emberek először csupán mágikus, babonás segítség-várását nem utasítja vissza, hanem a hit magasabb fokára emeli és megszabadítja a babonás elemektől. Ez a hit azután már nem riad vissza az Istennel való találkozástól, ellenkezőleg keresi azt, mert érzi és tudja, hogy életünk Isten kezében van, egyedül csak Isten tudja biztosítani azt. Egyedül csak Isten képes az embernek megadni a bajból, betegségből, sőt haláltól való szabadulást; de Isten az ő „üdvös-

ségét“ csak Jézuson keresztül adományozza, és így a hit is, az Istenbe való bizodalmas kapcsolódás csak Jézuson keresztül lehetséges. Rajta keresztül áramlik le Isten üdvössége az emberre, aki képes erre a személyes kapcsolatra. S valamint a beteg asszony számára hit nélkül nem volt gyógyulás és Jairus leánya számára a halálból való menekülés, ugy számunkra, egyetlen ember számára sincs üdvösség eme hit, a Jézusban való hit nélkül, akinek hatalma van betegség és halál fölött.

S az Ur a hitet kívánja tőlünk ma is, ezekben a mai racionalisztikus időkben is, amikor egyesek a vallás és a hit fölött már meg akarják huzni a lélekharangot.

A mai világot a racionalisztikus gőg jellemzi. 1970. szept. 22-25 között a Salzburg melletti Schloss Klessheimben teológusok, filozófusok, pszichológusok, vallásszociológusok ülészetek. 30 vezető tudós Európából, Ázsiából, Észak- és Latin-Amerikából. A gyűlés tárgya a vallás, a hit jövője volt, mert az emberi társadalom növekvő elvilágiasodásával (szekularizálásával) gyakran esik szó a hagyományos vallások kríziséről, válságáról. E tudósok materialista része azt állította, hogy a hit ideje lejárt, hogy a tudományok győzelmével a vallás mindinkább visszaszorult, s ma már csupán szekrényfiókká lett, amit az ember vasárnap kihuz, s azután visszatol a helyére. Isten a tömegek gondolkodásában már semmilyen szerepet nem játszik — mondták. A tudományok győzelme tökéletes és az emberek teljes elvilágiasodásához és a világ teljes hominizálásához (= az ember a központja és mértéke mindennek) vezetett, s így radikális ellentét áll fönn az ujszövetségi kereszténység és e modern elvilágiasodott világ között. Ez ellentét, a kereszténység és a keresztény tradíciók kritikája a felvilágosodással, Voltairrel, Diderot-val kezdődött és Hegelnél, Nietzsche-nél és Feuerbachnál érte el tetőpontját.

E materialista állításokkal szemben a tudósok többsége a hit, a vallás jövője mellett szállott sikra. Rámutattak, hogy a vallás az emberi természet elidegeníthetetlen birtoka és sem a kereszténység vége nem kezdődött meg, még kevésbé általában a vallások vége. Ezt bizonyítja, hogy pl. Japánban új vallások keletkeznek, tehát a vallás végéről nem lehet beszélni, a kereszténységet illetőleg pedig a mi feladatunk a történelmi vallás lényegéhez való visszatérés, amelynél azoknak a hagyományos formáknak és berendezéseknek, amelyek az idő követelményének már nem felelnek meg, meg kell változniuk! Ez a változás kezdődött meg a II. Vatikáni Zsinattal. Bárhogyan is tekintettek az egyes tudósok arra a „jelenség“-re, melyet vallásnak nevezünk, nem tudták kétségbevonni, hogy az létezik és tovább is létezni fog, mégpedig ritka életerővel és egyáltalában nemcsak, mint társadalmi szegély-jelenség.¹⁾

A mai idők letagadhatatlan tényei ugyanis: 1.) hogy Isten és a vallás utáni kiáltás legyőzhetetlenül tör fel az emberből. Ujból és újból hallatszik a követelés; „Eleget beszéltünk az emberről; itt az ideje, hogy ismét Istenről beszéljünk.“

2.) Nyilvánvalóvá lett, hogy a hittel, a halottnak nyilvánított Istennel szükségszerűen az igazság, az igazságosság, az erkölcs és a szeretet is eltűnnek az életből, mert Isten nélkül egyszerűen elvesztik talajukat; az ember lesüllyed az állat színvonalára, mert nem marad semmi más, mint a vegetatív élet, a brutalitás és a fajfenntartó ösztön kielégítése.

3.) Az emberiségnek ismét fel kellett fedeznie, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, nemcsak testi igényei vannak és még távolról sincs megváltva azáltal, hogy megvan

1) Die Furche, Nr. 40/3, Okt. 1970. 9. l.

a jó jövedelme, amely biztosítja számára a nyugodt és kényelmes életet és mindannak megszerzését, amit csak kíván. Rájött az emberiség hogy a földi jólét egyedül még nem tesz boldoggá, sem a szabadidő egyedül még nem tesz szabaddá.

Nem! A hit nem fölösleges és nem is lesz azzá! Szükséges marad, mint a levegő, mint a mindennapi kenyér. Mindenesetre vigyáznunk kell arra, hogy hitünk ne legyen pusztán dologi, sőt mágikus irányu! Sokan kívánják a szentségeket és szentgyónáshoz, szentáldozáshoz járulnak, mert attól földi helyzetük megváltozását remélik; felveszik a betegek szentségét, mert úgy hiszik, hogy azáltal biztosan meggyógyulnak; ellátják magukat szentelt tárgyakkal, mert azoknak mágikus erőt tulajdonítanak, miként a beteg asszony is Jézus ruházatának megérintésétől várta a gyógyulást.

A valódi hitnek természetesen van segítő ereje és ez a mágikus segítség-várás nem helytelen, amiként Jézus sem utasítja vissza a beteg asszony mágikus gyógyulás-várását, hanem a hit magasabb fokaira emeli és megszabadítja a babonás elemektől, hogy ezáltal ez a hit megerősödjék, bizalommal nőjjön, bizalommal Isten és Jézus iránt, s így az ember készségessé válhasson elfogadni és viselni e világi létet, mind jó, mind rossz oldalaival, csakhogy megmaradjon és növekedjék az, ami a tulajdonképpen szükséges: t. i. az oltalom és biztonság az élet Uránál.
A m e n .

Az év XIV. vas.-jára. (Pünkösöd u. 9. vas.-ra.) (Mk. 6, 1-7)

„Sehol sincs a prófétának kevesebb becsülete, mint saját hazájában, és caládjában.“

Miután Márk evangélista az előző szakaszokban, 4. 35-től Jézus nagy, hatalmi tetteit, a háborgó tenger lecsendesítését, a tisztátalan léleknek a megszállottból való kiűzését, az egyszerű asszony és a zsinagóga előljárójának, Jairusnak nagy hitét rajzolta meg, most e szakaszt bezárólag, az új szakasz előtt (mely 6. 7-tel kezdődik), leírja Jézus hozzátartozóinak és szülővárosának hitetlenségét. Megmutatja az evangélista, hogy Názáret lakói hogyan botránkoznak meg Jézus emberi tulajdonságain. Csodálkoznak tanításán és kérdezik: „Honnan vette mindezt? Ki adott neki ekkora bölcseséget? Hogyan történnek ilyen csodák általa? Nem az ács ez, Mária fia?“ És megbotránkoznak benne. Nagyon is messze voltak attól, hogy Jézusban, az „ács fiában“ — ahogy őt nevezték — Isten Fiát lássák..

Az evangélista mindezzel azt akarja hangsúlyozni, hogy a hitetlenség titkától Jézus legközelebbi rokonsága sem volt mentes, hanem inkább megrázó módon megerősíti azt a tényt, ami érvényes Jézus egész életére, hogy t. i. vannak, akik az emberi vonásokon megbotránkoznak. Jézus tulságosan is közelállt hozzájuk, hiszen ismerik gyermekkorát, előttük nőtt fel; ismerik hozzátartozóit, a hivatását, sorsát. Sokak előtt tul gyengének is tünik, hiszen tudnak keresztjéről, gondjairól és bajairól; mások előtt ismét tulságosan távolinak tünik, mert félnek bölcsességétől, hatalmától, egyéniségétől; démoninak tartják, megszállottnak és erővel magukkal akarják vinni, amint azt az evangélista az előző fejezetben leirta. (Mk. 3, 21, kk.)

Az evangélista itt Jézusról, mint emberről fest képet, Jézus emberi vonásait rajzolja meg. Azonban ma már nem

vitatkozunk az evangélikussokkal azon, hogy Jézus testvérei és nővérei vérszerinti testvéreit és nővéreit jelentik-e, vagy pedig csak nagybátyjait és unokatestvéreit. Mint ember Jézus éppen olyan volt, mint minden más ember; született, élt, szenvedett; céljai, törekvése meghiusultak, meghalt és eltemették. Ezt tanúsítja róla a történelem. Így tekintve olyan ember, mint mindenki más, olyan volt az élete, mint más millióké.

S mégis ez a Jézus számot tart életünkre, kívánja hitünket, a Benne való hitet; s hozzá való viszonyát mindenkinek személyileg kell eldöntenie. Ezért ez a Jézus botránkozást kelt, ellenmondásra ingerel és kihívást jelent. Kiváltja belőlünk a kérdést: „Hogyan lehetséges az, hogy egyetlen emberen dől el minden ember üdvössége, vagy kárhozata?”

S így vajjon nem úgy vagyunk-e mi is gyakran, mint Názáret lakói? Vajjon nem merül-e föl bennünk is a kérdés: Kicsoda tulajdonképpen ez a Jézus? Micsoda joga tart igényt hitünkre, életünkre? És így ez az ev.-i szakasz felteszi a súlyos kérdést, hogy elmondhatjuk-e a keresztszalatti századossal: „Valóban ez az ember Isten Fia.” (Mk. 15, 39.) Mert vajjon nem úgy gondoljuk-e gyakran mi is, hogy Istent a világon túl, az élettől távol, a megdicsőülésben, egy szeplőtelen Egyházban, édes érzésekben kell megtalálnunk? Mindenütt ott keressük az Istent.

Isten azonban egészen másként találkozik velünk. Találkozik velünk

1.) Jézusban, az emberben, a kereszthordozóban, a megfeszítettben. Mindenestre nem könnyű dolog, a szenvedő, kereszthordozó és megfeszített Jézusban, Isten emberre lett Fiát látni.

Tábor hegyén, ahol Jézus megmutatta magát dicsőségében, ott könnyű volt Péternek mondani: „Uram, jó nekünk

itt lennünk!“ Így akarta ő mindig látni az Urat, dicsőségben, megdicsőülve, angyaloktól és prófétáktól körülvéve.

Vajjon nem így vagyunk-e mi is? Egy prédikációban kifejtette a szónok, hogy Jézus Tábor hegyén volt „természetes“; e megdicsőülése volt életének egyetlen „természetes“ pillanata és életének többi szakaszában mintegy csoda folytán nem élt megdicsőülve, lemondott dicsőségnek állapotáról. Ez azonban nagy tévedés! Jézus nagyon is hétköznapi volt, mint ember éppen olyan volt, mint minden más ember, a bünt kivéve!

2.) Isten találkozik velünk a világ közepette, az emberi életben, a konkrét egyházközségben.

Az embernek nem kell élete fölé emelkednie, nem kell életét átugornia, hogy Istenhez jusson; azáltal, hogy elfogadjuk életünket mindennapos gondjaival és kötelességeivel, napi keresztsjeivel és örömeivel, Istennél vagyunk! Az Istennel való találkozás nem azt jelenti, hogy Isten benünket „Übermensch“-ekké, hőroszokká, vagy félistenekké tesz. Az Istennel való találkozás azt jelenti, hogy a mi egyszerű, mindennapi életünket elfogadjuk Isten kezéből és úgy követjük az Urat, aki azt mondotta. „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl naponként keresztjét és úgy kövessen engem.“ (Mt. 16, 24.)

És ha így cselekszünk, akkor nem botránkozunk meg Jézus emberi vonásain, akkor megértjük, hogy Jézus azért tart igényt életünkre, mert Benne jelent meg itt a földön látható módon az Isten; s nekünk erre az ő igényére hittel kell válaszolnunk, amely hitet minden egyes embernek személyesen kell meghoznia. Ezt a személy döntést nem pótolhatja az a tudat, hogy az emberek nagy tömege kezdettől fogva Jézus emez igényére igennel válaszolt; magának is egyénileg kell eldöntenem, Jézussal-e, mellette-e,

vagy ellene. És „Aki nincs velem, ellenem van“, — mondotta Ő maga.

És akiben az tudatosul, az nem fog megbotránkozni az Egyház emberi vonásain sem, az tudja, hogy az Egyház is emberekből áll és így meg van terhelve minden emberi tulajdonsággal és gyarlósággal, s mégis, e mindennapi, e gyarlóságokkal, emberi vonásokkal teli Egyházban ott van az Isten; s akkor találkozunk Istennel Egyházában éppen úgy, mint a mi egyszerű, mindennapi életünkben; akkor Istennél vagyunk és Isten nálunk. A m e n .

Az év XV. vasárnapjára. (Pünkösöd u. 10. vas.-ra.) (Mk. 6, 7-13)

„A tizenkettő szétküldése.“

A mai evangélium a tizenkét apostol szétküldéséről, Jézus bizalomteljes intelmei tanítványaihoz, az egyházi év legfontosabb evangéliumi szakaszai közé tartozik. Az Üdvözítő küldi

1.) apostolait, 2.) Egyházát

Az Üdvözítő küldi 1. apostolait. Mind a három evangélista, Máté, Márk és Lukács leírják az apostolok szétküldését. Mind a hárman tudósítanak az Ur szavairól, hogy ne vigyenek magukkal semmit az utra, sem kenyeret, sem tarisznyát, sem utitáskát, sem pénzt az övükben, sem fehérneműt, sem cipőt, hanem csak sarut és vándorbotot. Ilymódon teljesen az emberek vendégbarátságától függenek. De nem is az egyes tárgyak a fontosak, hanem sokkal inkább a szegénység, az igénytelenség és megelégedettség szelleme. Ennek kell áthatnia az Evangélium szolgáit.

Azután így szólt hozzájuk; „Menjetek és hirdessétek. Közel van az Isten országa. Gyógyítsátok meg a betegeket, támasszátok fel a halottakat, tisztítsátok meg a leprásokat, üzzétek ki az ördögöket.“ (Mt. 10, 8; Lk. 10, 1-13.)

Az apostoloknak tehát az Isten uralmáról, Isten országának közelségéről, jelenlétéről és jövőjéről kell prédikálniuk, az Isten országáról, amelyről az Üdvözítő annyit beszélt, annyi példabeszédet mondott (1. az év XI. vas.-jára szóló szentbeszédet), amelynek elterjedése volt szíve kívánsága és hő vágya. Ezen isteni uralom jelei az Evangélium szavai szerint: az ördögök kiűzése, „a tisztátalan lelkek“ fölött kapott hatalomnál fogva, betegek meggyógyítása, a bűnök megbocsátása és a békeszerzés. Az ördögök kiűzése és a

betegek meggyógyítása e küldetés külső jelei, a bűnök bocsánata és a békeszerzés e küldetés benső jelei.

„De ha valahol nem fogadnak be titeket és szavatokra nem hallgatnak, menjetek el onnan és vádképpen ellenük a port is rázzátok le lábaitokról,” Vagyis az örömhír elutasítása az ítélet. Ennek „szembeszökő” bemutatása, hogy a port is lerázzák lábaikról. Isten országának közelsége megtérést kíván, azaz hitet. A prédikálás jelei: csodák. Az olajjal való megkenés és az imádság e teljhatalom külső jelei, azaz nem „utolsó” kenet, hanem valóságos „betegek kenete.”

Az Üdvözítő küldi 2.) Egyházát. Ő, akinek minden hatalom adatott mennyben és a földön, apostolokat küld és ezek az ő nevében megbiznak más tanítványokat, hogy szolgálatuk által felépüljön az Egyház, „az Isten királyi uralma.” Az Egyháznak ugyanaz a feladata, mint az apostoloknak: hirdetni „Isten királyi uralmát”, szolgálni az Evangéliumot szeretetben és szabadságban. Egészen szabadnak kell lennie A.) az Evangéliumban való szolgálatnak, B.) de az Evangélium elfogadásának is.

A.) Szabadnak kell lennie az Evangéliumban való szolgálatnak, ami az Evangélium szolgáinak a szabadságát jelenti. Szabadoknak kell lenniök a szolgálat felvételében, annak gyakorlásában és az abban való megmaradásban is. A szolgálat felvételében való szabadság mindenkor is megvolt az Egyházban. Az Egyház soha senkit sem kényszerített a papi, vagy szerzetesi hivatás felvételére, sőt a kiközösítés büntetésével sujtotta azokat, akik valakit papi, vagy szerzetesi hivatásra kényszerítettek. (Can. 2352.) Megkivánta azonban teológiai megfontolások alapján a papi hivatásban való megmaradást és csak igen ritkán adta meg a felmentést és helyzete vissza a klérikust a laikus állapotba.

Ma, a zsinat utáni Egyház ezt az eljárást újból szabályozta és megkönnyítette: A vatikáni Közp. Statisztikai Hivatal adatai szerint 1964-68 között a világ 260.000 kat. papja közül 3568-an kérelmezték a laicizálást és a papi nőtlenség törvénye alóli felmentést, amit a Szentatya az esetek 82%-ában teljesített is. — Szabadság a szolgálat megmaradásában!

De B.) szabadság az Evangélium elfogadásában is, vagyis az Evangélium elfogadásának is egészen szabadnak kell lennie. Ez a vallásszabadság! Isten jóhíre egy ajánlat, egy meghívás, nem unszolás és nem kényszerűség. Isten népe közé való belépésre senkit sem kényszerrel, sem ígéretekkel nem szabad hajszozni. Hosszu időre volt szükség, míg ez a felismerés mindenütt világossá lett.

Még a nagy püspök, szt. Ágoston is beszélt erőszak alkalmazásáról a tévtanítókkal szemben. Ágoston ugyan a halálbüntetést a tévtanítókkal szemben határozottan elutasítja, de büntetést és erőszak alkalmazását elismeri. Ma tudjuk, hogy e véleménye micsoda félreértéseket és szörnyűségeket okozott. Kényszersértéseket, a hitben erőszakkal való megtartásokat, a szakadárok és eretnekek megbüntetését. Itt sötét fogalmak merülnek fel, mint inkvizíció, máglyák, eretnekek elégetése; jóllehet sok esetben a leírások nem is felelnek meg a tényeknek, sokszor meghamisítottak és túlzottak is, hiszen mindezeket természetesen a középkor szemüvegén keresztül kell néznünk.

Ma az Egyház a tökéletes vallásszabadság álláspontján áll. A II. Vat. Zsinat kimondotta: „Krisztus Urunk megbizta az Egyházat, hogy terjessze ezt a vallást az emberek között, amikor azt mondotta apostolainak: Menjetek, tegyetek tanítványaimmá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, Fiunak és Szentléleknek nevében . . . (Mt. 28, 19-20.) E feladat végrehajtásának azonban mentnek kell

lennie minden erőszaktól. Kell, hogy az igaz vallást az igazság meggyőző ereje fogadtassa el.

2.) A vatikáni zsinat tehát kijelenti, hogy az egyénnek joga van a vallásszabadságra. E szabadság azt jelenti, hogy vallási téren minden kényszertől tartózkodni kell. Senkit sem szabad arra kényszeríteni, hogy akár magánéletében, akár a közéletben lelkiismerete ellen cselekedjék.

3.) Az igazság keresésének eszközei a szabad kutatás, a viták és a dialógus. Mihelyt valaki megtalálta az igazságot, ahhoz teljes erejével ragaszkodnia kell.

4.) Az államhatalomnak nem szabad törvényekkel és közigazgatási rendelkezésekkel a vallási közösségek életét gátolnia . . . Abban sem szabad meggátolni a vallási közösségeket, hogy szabadon tanítsák — akár szóban, akár írásban — meggyőződésüket, amennyiben azt becsületesen, kényszer vagy erkölcstelen rábeszélés alkalmazása nélkül teszik.

5.) A családoknak megvan az alapvető joguk, hogy maguk szervezzék meg vallási életüket otthonukban a szülők irányítása mellett. A szülők joga, hogy meghatározzák gyermekeik vallási nevelését és a polgári hatalomnak ezt a jogot mindig tiszteletben kell tartania . . .” így folytatja a zsinat 15 ponton keresztül a vallásszabadságról szóló nyilatkozatot.

Az Egyház hirdeti az Isten királyi uralmáról való örömhirt és mindenkinek, aki e meghívást hallja, döntenie kell szabad döntéssel.

S ez helyesen van így, mert csak ilyen érzülettel lehetséges az Egyháznak, hogy szolgálja az emberek megszabadítását az „erősségektől és hatalmaktól“, csak így tudja teljesíteni feladatát, mert Isten nem rabszolgákat akar, hanem szabad gyermekeket, akik szolgálják az Isten léleiben, igazságban, — és szabadságban. A m e n .

Az év XVI. vas.-jára. (Pünkösöd u. 11. vas.-ra.) (Mk. 6, 30-34)

„ . . . és olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok“

Ez a mai vasárnapi evangéliumi szakasz az első kenyérszaporításról szóló elbeszélést vezeti be. A következő vasárnap azonban szent Márk-nak a kenyércsodáról szóló elbeszélése helyébe szent János párhuzamos szövege lép, amely, bár lényegében teljesen megegyezik Márk evangélista leírásával, mégis tele feszültséggel, tartalmasabb és részletesebb.

E mai evangéliumi szakasz előkészíti a kenyérszaporítás nagy csodáját; a tanítványok visszatérnek küldetésükből, visszavonulnak Jézussal egy magányos helyre. Azonban ide is nagy tömeg követi Jézust. Jézusnak megesik a szive rajtuk, „mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok.“ Jézus az Evangéliumokban gyakran nevezi magát pásztor-nak, jó pásztor-nak. (Ján. 10, 11, 15; Zsid. 13, 20; 1 Péter 5, 4.) A mai időkkel ellentétben, a nomádok és földművelők társadalmában, amikor az emberek vagyonukat és gazdagságukat az állatállományban, juhokban, marhákban mérték, a pásztor központi személyiség volt, a pásztor képe közvetlenül szemléletes, teljesen megszokott és érthető volt.

Maga az Ószövetség Istent (Jahwét) nevezi Izrael pásztorának, aki népének eledelt ad. (L. 23. Zsolt.) Mózes utódot kér, „hogyan gyülekezete, ne juhokhoz hasonlítson, akiknek nincsen pásztoruk.“ (Num. 27, 17.) Ezechiél pedig Izrael történetét a pásztoraitól elhagyott juhok képében látja. De Jahwe ítél azon pásztorok felett: „Így szól az Ur és Parancsoló: Ime én közbelépek a pásztorok ellen, az én juhaimat követelem kezeikből és leteszem őket, mint juhaim pásztorait.“ (Ez. 34, 14.) Helyettük Ő maga

fogja összegyűjteni juhait és jó és kövér legelőre vezetni őket.

A mai evangéliumi szakasz alapgondolata: miként az Ószövetségben Isten volt Izrael pásztora és a pusztában mannával etette népét, úgy most a Messias ad eledelt népének. Ez bizonyítja, hogy Jézus valóban a Megváltó, valóban Isten. Jézus az apostolok visszatérése után, igazi pásztor-érzéssel, telve részvétellel, magával viszi tanítványait, hogy vele együtt kipihenjék magukat. „Emberileg” bánik velük, nem követel tőlük erőt felül, hogy a megerőltető munkára ismét erőt nyerjenek.

Minden tevékenységnek, így a vallásos életnek is, hogy megújuljon és friss maradjon, szüksége van kikapcsolódásra, felüdülésre, szüksége van öneszmélésre, csendre, amelyben látszólag „semmi” sem történik. Ezt a kikapcsolódást, csendet, lelki felüdülést kapjuk meg a minden vasárnapi istentiszteletben, a szentmisében. S ezért a II. Vat. Zsinat egyik elsődleges célja és legfőbb törekvése, az istentisztelet megújítása volt, s ezért mindjárt a 2. ülészen (1963. dec. 4-én) a szent liturgiáról hozott határozatot.

Először meghatározza a zsinat a liturgiát, amely nem más, mint Krisztus papi tevékenységének gyakorlása. A második fejezet tárgyalja az Eucharisztia szent titkát, vagyis a szentmisét. Megengedi a szentmisében a népnyelv használatát és elrendeli a miserend átdolgozását. Így a szentmisében először is a régi, egységes latin nyelv helyébe a nép nyelve lépett. Ki mert volna erre gondolni még csak 10-15 évvel ezelőtt is, amikor a szentmisében az evangélium felolvasásán kívül semmit sem volt szabad a nép nyelvén mondani. Forradalmi változás volt ez, és nem találkozik az egész keresztény világ osztatlan tetszésével. Ami nem is csoda, hiszen tagadhatatlan, hogy sokat veszítettünk

és értékeket vesztettünk! Gondoljunk először is a latin nyelvre, erre az egységes, szép egyházi világnyelvre, gondoljunk csak a csodálatos gregorián énekekre, a szép latin énekes misékre, a Te Deumra, Tantum Ergora. Ugyan mikor fogjuk még ezeket énekelni?

Az új miserend bevezetése után VI. Pál pápa különösen behatóan foglalkozott a latin nyelv problémájával a szentmisében. Ezeket mondta: „Ez a változás nagy áldozatot kíván. Elveszítjük a keresztény századok nyelvét . . . Elveszítjük a gregorián chorális gazdagságainak nagyrésztét is. Így minden okunk megvan arra, hogy panaszkodjunk, hogy ne mondjam, zavartak legyünk.“ Azután lelkesedéssel szólott a gregorián ének „csodálatos, összehasonlíthatatlan, művészi és lelki gazdagságáról.“ — Végezetül azonban határozottan felszólít erre a bucsuzásra e szavakkal: „Mi ér többet, mint Egyházunknak ezek a legfőbb értékei? Válaszunk banálisnak és prózainak tetszik, de érvényes, mert emberi, mert apostoli; többet ér egy imádság megértése . . . Többet ér a nép részvétele, a mai népé, amely világos, érthető szóra éhezik, olyan szóra, amelyet átültethet mindennapi életébe.“¹⁾

De megváltozott a szentmise rendje, liturgiája is, az új 1969. ápr. 6-án véglegesen életbelépő „Ordo Missae“ rendje szerint. Sok minden előnyös az új Ordo Missae-ben, bár itt se mondhatjuk, hogy minden tökéletes és még kevésbé, hogy a változások az egész világegyház helyeslésével találkoznak. Csak a leggyakoribb ellenvetéseket említhetjük.

A szentmise meghatározása: „Urvacsora, az Isten népének szent gyülekezése, összejövetele, hogy a pap vezetése alatt az Ur emlékezetét megüljék“, nem felel meg az ősegyház és a középkor tanításának a szentmiséről,

1) Gottesdienst, Vg. Herder, Wien, 4. Jg./1970.

mint áldozatról, még kevésbé a Trienti Zsinat határozatainak. Katolikus tanítás szerint a szentmise több, mint csak „az Ur emlékezete“, a szentmise az Ujszövetség áldozata . . . (v. ö. Didaché, 14. feje.)

Azonkívül az ősegyház a mai értelemben előírt, nép felé való misézést egyáltalában nem ismerte: Az istentiszteletnél ugyanis sohasem az ember a középpont, hanem egyedül az Isten.²⁾ S végül a szentmisének elejétől végig való hangos mondása vagy éneklése sokak előtt színpadiasnak és áhitatzavarónak tűnik.

Ha nem is minden tökéletes és az ellenvetések nem is teljesen alaptalanok, mégis a megújított szentmise közös áldozattá lett, a hívők ma nem kívülálló, néma szemlélői az istentiszteletnek, hanem értik azt és tudatosan, buzgón és cselekvően együtt ünnepelnek. Nem pásztonélküli juhok, hanem a templomban összegyülekeznek, jó pásztoruk Jézus körül, aki sajátmagát is feláldozta értünk, amint szt. Pál mondja: „Amennyiben most testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem s önmagát adta értem.“ (Gal. 2, 20.)

S ezért a szentmise alaphangja a hálaadás: hálát adunk nemcsak „általa“, hanem „érette“ is Istennek, az Atyának. A m e n .

2) K. Gamber: Domus Ecclesiae, Pustet, Regensburg, 1968.

Az év XVII. vasárnapjára. (Pünkösöd u. 12. vas.-ra.) (Ján. 6, 1-15)

A csodálatos kenyérszaporítás.

„Bizonyosan ez a Próféta, akinek el kell jönnie.“

Ez a mai, a csodálatos kenyérszaporításról szóló evangéliumi szakasz, önmagában nem egy zárt, kerek elbeszélés, hanem az evangélista szándéka szerint csupán bevezető kép, amelynek teológiai jelentősége a következő eucharisztikus beszédekben (Ján. 6, 24-71) bontakozik ki. A népet ez a nagy csoda annyira megragadta, hogy mint az Evangélium mondja, megindultak feléje, hogy erőszakkal királlyá tegyék, szívében azzal a reménységgel, hogy azután szociális helyzetüket is meg fogja változtatni.

A modern ember is megkérdi e nagy csoda láttára: „Miért csak úgy alkalmasszerűen enyhített az Üdvözítő az emberek nyomorán, miért nem törekedett, hogy megváltoztassa a nép akkori szociális helyzetét? A nép szinte követelte ezt Jézustól, azáltal, hogy királlyá akarták őt tenni, azaz a szociális változásokért való harcuk vezérévé. S egyáltalán, miért engedett és enged meg az Isten, aki a kenyérszaporító és kenyeretadó Jézusban olyan jószágos atyaként jelenik meg, annyi inséget és nyomort, akkor és ma is, egyes népeknél és országokban?

Az Üdvözítő azonban nem akart

- 1.) sem szociális Megváltó és
- 2.) sem politikai Megváltó lenni.

1.) Nem akart szociális Megváltó lenni. Jézus célja az ember megváltoztatása volt, az egyént akarta jobbra tenni, mert tudta, hogy az egyének bűneitől ered minden rossz a világon: az önzéstől és szívtelenségtől, az irigységtől és

fösვნყსყgtől, a lustaságtól, részegeskedéstől, erkölcsтелен-ségtől, s. i. t. S ez valóban úgy is van; mert hiába adnak valakines birtokot, házat vagy földeket, ha az illető haszon-talan, ha nem akar dolgozni, ha az ital rabja, azt is el-fogja tékozolni, amit kapott. Ami az élethez szükséges, an-nak természetesen mindenkinek meg kell, hogy legyen és aki fárad munkában és Istenbe vetett bizalommal, annak Isten meg is fogja mindig adni azt, amire szüksége van.

S azonkivül, az Üdvözítő újból intette a gazdagokat, hogy csupán vagyonuk kezelőinek és ne birtokosainak tart-sák magukat, azt igazságosan használják, tegyenek jót vele. Így pl. a dűsgazdagról és a szegény Lázárról szóló példa-beszédben; a dűsgazdag bűnei miatt a kárhozatra jutott, főleg azért, mert vagyonából a szegényeken sohasem segí-tett; a szegény Lázárt pedig az angyalok a mennyországba vitték. Sőt az Üdvözítő még azonosította is magát a sze-gényekkel, amikor azt mondotta: „Amit egynek a legkisebb-nek teszték atyámfiai közül, azt nekem teszték.”

A szegényeket pedig intette, hogy igazságos eszközök-kel törekedjenek javítani helyzetükön és türelemmel vár-janak jobb sorsukra. Lelkileg erősítette és vigasztalta őket: „Boldogok a szegények, mert ővéké a mennyek országa.”

De 2.) politikai Megváltó sem akart lenni az Üdvözítő. Ugyan mit jelentett volna Jézus számára, hogy politikai Megváltó legyen? Egy párt élére kellett volna állnia, felke-lést kirobbantania a rómaiak és a vagyonos osztály ellen, ezek ellen fegyverrel harcolni, s győzni vagy elbukni.

Az ilyen szabadságharcok az ókorban igen gyakoriak voltak és vagy szociális, vagy politikai természetű harcok voltak. Szociális harc volt a Kr. e. II. sz.-ban a rabszolgák lázadása Spartacus vezetése alatt, amelyet a rómaiak vé-resen levertek, a fellázadt rabszolgákat kivégezték, lemé-szárolták, vagy keresztre feszítették őket.

A politikai messiásoknak sem volt jobb sorsuk; az Üdvözítő mennybemenetele után ilyen politikai messiások többször felizgatták a népet a római megszállók ellen, és felkelést szítottak; erdeménytelenül. A zsidó nép legnagyobb ilyen politikai felkelése Kr. u. 70-ben volt, melyet Titus római császár fojtott vérbe.

Az Üdvözítő azonban, az Isten Fia nem ezért jött a világra. Ő a benső szabadságot, a bűntől való szabadságot és a béke birodalmát akarta; ezt a birodalmat nem lehet fegyverekre, katonákra és háborukra építeni, hanem csak igazságra és szeretetre. Az Üdvözítő az ő országát a szeretet hatalmára akarta építeni! Dehát valóban hatalom-e a szeretet? Vajjon nemcsak a pénz, a gazdagság, fegyverek és katonaság a hatalom?

Isten hatalma egészen más, Isten hatalma a szeretet hatalma. Az már akkor elkezdődött, amikor Isten megteremtette a világot, nem hatalomvágyból, hogy erősebb legyen, hanem szeretetből, mindenhatóságából, amely megteheti, hogy világokat teremtsen, amelyekre — miután megvannak — kiáraszthatja szeretetét. Azután megváltott bennünket, szeretetből, amint szt. János mondja: „Ugy szerette Isten e világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy mindenki, aki Benne hisz el ne vesszen, hanem örök élete legyen.“ Sőt végtelen szeretetében közöttünk maradt az Oltáriszentségben, a szeretet Szentségében, az eucharisztikus színek alatt saját magát adja ételül és italul nekünk, hozzánk jön a szentáldozásban. „Nézd az Isten hajléka az emberek között! Ő velük fog lakni, azok pedig az ő népe lesznek, és maga Isten lesz velük. (Jel. 21, 3.)

S megalapította az Egyházat, hogy megváltói szeretetművét folytassa az idők végezetéig. S ebben az Ő szeretetbirodalmában az embert elsősorban nem szociális és poli-

तिकai inségétől szabadítja meg, hanem lelki nyomorúságától, a büntől, a vétectől, az örök haláltól.

Az Üdvözítő tehát valóban király, de országa nem e világból való, nem politikai ország, hanem az igazság és az élet, a szentség és a kegyelem, az igazságosság, a szeretet és a béke birodalma. S ezért áll fönn ez az Ő országa közel 2000 év óta és bírja az örökkévalóság ígérését. Amen.

Az év XVIII. vasárnapjára. (Pünk. u. 13. vas-ra.) (Ján. 6, 24-35)

„Aki hozzám jön, nem éhezik többé . . .“

Ez a mai evangéliumi szakasz alapvető összefüggéseket tár fel: „az ember és élete, Jézus és az emberek élete“ és ezáltal rámutat az ember tulajdonképpeni életére. Az emberi élet két életsíkon mozog: az egyik a vegetatív életfolyamat: táplálkozni, jóllakni, nőni és meghalni, mely élet közös az állatokkal, a másik a szellem élete, a lélek élete, amely az embernek emberi életét teszi lehetővé. S a léleknek ezt az életét is táplálni kell, mert nem csak testi éhség van, sokkal nagyobb és mélyebb a lelki éhség. A léleknek ezt az életét táplálja Krisztus saját testével, az Élet kenyérével . . . „Atyám adja az igazi mennyei kenyeret. Az az Isten kenye, amely leszállt a mennyből és életet ad a világnak.“

Krisztus testét a századokon keresztül az Egyház adta és adja ma is a világnak, mert Krisztus rendelete szerint Egyháza áll az emberiség lelki életének szolgálatában. Ezt a lelki életet szolgálja az Egyház elsősorban az Eucharisziával, de azonkívül a liturgikus cselekedetekkel, a hit-hirdetéssel, az apostolkodással, a szeretet gyakorlásával, rendeleteivel, zsinataival, megújulási törekvéseivel.

Tekintsünk itt vissza az Egyház történetének elmúlt száz esztendejére. 1870-ben kezdődött az I. Vatikáni Zsinat, amely főleg a pápa főségének és csalatkozhatatlanságának volt szentelve és dogmának mondta ki, hogy a pápa a hit és erkölcs kérdéseiben, ha „ex cathedra“, azaz mint az Egyház legfőbb tanítója szól, tévedhetetlen.

Micsoda változáson ment keresztül e száz év alatt a világ, de az Egyház is! A világ átszenvedett két világháborút és a háborúk után egy új korszak, a technika és a

gyáripar, az atom és űrkutatás korszaka kezdődött. Hol van a régi Európa? Hol van a Habsburg Monarchia? Hol vannak a régi gyarmatok? Csak az 1913, 1923, 1933, 1943, 1953-as évekre kell gondolnunk, hogy lássuk, hogy minden évtized tetőzése egy teljesen megváltozott világba esik.

De ez Egyház is egy eladdig nem is sejtett változáson ment keresztül, hogy különösen az utóbbi tíz évben egy középkori egyházból a modern idők Egyházává legyen. A mérőföldkő itt a *II. Vatikáni Zsinat*, a nagy fordulópont az Egyház történetében. (L. összehívásának töténetét: szentbeszéd az év X. vasárnapjára.) Még tulságosan korai lenne e nagy esemény végleges mérlegét megvonni, de annyit nyugodtan állithatunk, hogy a *II. Vatikáni Zsinat* a katolikus Egyház ujkori történelmének legjelentősebb eseménye és korfordulója volt.

S mégis, az első pillantásra úgy látszik, mintha a Zsinat inkább lerombolt, mint felépített volna. A hivek körében sokhelyütt az a vélemény vert gyökeret, hogy a zsinat mindent megkönnyített; amit azelőtt az Egyház, mint parancsot előírt, azt a zsinat megszüntette és már csak idő kérdése, hogy mikor szünik meg a papi nőt lenség is; a vegyesházasságra vonatkozó törvényeknek és a kánonjognak pedig már egyáltalában nincs létjogosultságuk. Egy öreg plébános mondotta: „Mielőtt ez a változás a liturgiában megkezdődött, a hiveim legalább imádkozni tudtak. Most beszélgetnek és szaladgálnak.“ Innsbruck püspöke mondotta: „*XXIII.* János pápa még úgy vélte, hogy a Zsinattal az Ur kegyelmi esztendeje fog betörni az Egyházba. De a hön óhajtott tavasz nem jött meg; jégverés és dér jöttek inkább a helyébe. Az első sikerek után, amelyek az istentisztelet megújítása és az ökumenizmus terén mutatkoztak, a Zsinathoz fűzött remények nem teljesültek. A Zsinatnak az *aggiornamento-ra*, elmélyü-

lésre, megújulásra való szándékai helyett a lazítás és bomlasztás erői léptek fel.“¹⁾)

Ez azonban nem a zsinat hibája, hiszen a zsinat szükséges volt, összehívására az idő tulérett, határozatai jók voltak, ha nem is mindig tökéletesek.²⁾ Nem az, amit a zsinat bevezetett, volt rossz, hanem a tulkapások és a modernista szellemiség betörése az Egyházba. Férfiak a katolicizmust hozzá akarják alakítani az új időkhöz és meg akarják azt szabadítani az időszerűtlen és elavult elemektől. Így remélik, hogy „a ma emberét“ megtartják az Egyháznak, és visszanyerik az eltántorodottakat, de törekvéseik közben nem veszik észre, hogy a modern áramlatoknak hozzá kell illeszkedniök a keresztény szellemiséghez. S ebből adódnak azután eszmei féleértések, sőt téves tanítások.

S valóban, minél inkább elmélyül az ember a Zsinat határozataiba, annál jobban meggyőződik az ember, hogy azok mind Krisztus valódi tanítását, egy főnséges, természetfölötti légkört sugároznak; s ha az ember mélyebben és nyílt szemmel tekinti a változásokat, meggyőződhetik róla, hogy mennyi minden változott meg az Egyházban saját előnyére, hogy olyan változások történtek, amelyek azelőtt elképzelhetetlenek voltak. A pápa elhagyja a Vatikánt; XXIII. János pp. kisebb, de annál gyakoribb látogatásokat tesz Rómában és Róma körül (Loretto, Assisi) — Azután jönnek VI. Pál pp. nagy zarándoklatai a Szentföldre és Bombaybe, Fatimába és Bogotába,

-
- 1) Dr. Paul Rusch: Reif und Hagelschlag für das Konzil Johannes' XXIII. — In: Österr. Klerus Blatt, Nr. 3/1971, S. 29.
 - 2) Kard. Dr. Franz König: Zwischen Reform und Flucht aus dem Glauben. In: Die Presse, Samstag/Sonntag, 5./6. Dez. 1970.

Konstantinápolyba és Efezusba, Genfbe és New Yorkba, Szardínia szigetére és legutóbb 1970. nov. 26. — dec. 5-e között az oceániai szigetekre és Ausztráliába.³⁾

S azután az óriási változások a liturgiában, a szentmisében és a szentségek kiszolgáltatásának terén. Ki mert volna arra gondolni még csak XII. Pius pp. uralkodása alatt is, hogy egyszer a szentmisét, vagy a szentségek kiszolgáltatásának szertartását a latin helyett anyanyelvén fogja hallani, sőt nemcsak hallani, hanem együtt imádkozni és énekelni a miséző pappal. — S azután az óriási változások az egész teológiában, a Szentírás-magyarázatban, a papnevelésben, a papság életében, a másvallásuakhoz és hitetlenekhez való viszonyunkban, stb.

Mindezek azt bizonyítják, hogy a zsinat mindenképpen szükséges és hasznos volt, az az Egyház történetének egyik legnagyobb fordulópontra volt. De a zsinat határozatai és reformtörekvései csak akkor tudnak megvalósulni és gyümölcsöt hozni, ha Jézushoz megyünk! Ő a lélek tápláléka, Ő a mi életünk és soha sem szabad elfelejtenünk, hogy Krisztus nélkül, a Krisztusban való egység nélkül, hit és szeretet nélkül az Egyház megújulása nem történhet meg. A m e n .

3) Lásd: B. G.: A zarándok pápa. — Szolgálat, 9. szám/1971, Husvét.

Az év XIX. vasárnapjára. (Pünkösöd után 14. vas.-ra.) (Ján. 6, 41-52)

„Én vagyok az élő kenyér, amely a mennyből szállott alá.”

A mai vasárnapi evangélium Jézus nagy eucharisztikus beszédének a folytatása. Az emberek gunyolótként Jézusnak szavain, hogy azt mondotta: „Én vagyok az élő kenyér, amely a mennyből szállott alá.” Jézus azonban egyetlen szót sem másít meg, sem nem von vissza, hanem még megerősíti szavait: „Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él.” „A kenyér, amelyet adni fogok, az én testem a világ életéért.”

Jézus a világ és az ember iránti szeretetében elment a végsőig, saját magát adta lelki táplálékul. Ugyanúgy Egyháznak is a végsőig azon kell fáradoznia, hogy Krisztus szavai: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtak és terhelve vagytok és én új erőt adok nektek” megvalósuljanak, hogy az Egyház, a kereszténység, valóban egy szabad és szolidáris emberiség kovásza legyen.

Ez volt a célja és szándéka a II. Vatikáni Zsinatnak is, amikor meghirdette az „aggiornamento“-t, az „apertura“-t. XXIII. János pápának e szándékát és jelszavait azonban sokan tévesen fogták fel és félremagyarázták, tágranyitották az Egyház kapuit a modernista eszmék és racionalista áramlatok előtt, és az Egyházat egy zárt erődítményből ugyszólván nyílt várossá változtatták.

Mi mármost ez az „apertura“, ez a kitárulkozás az ember és a világ felé a zsinat értelmezése szerint? Nem az, és nem úgy, ahogyan azt bizonyos teológusok és műkedvelő laikus teológusok gondolják, hogy a vallás hozzáilleszkedjék a világhoz, hogy az Egyház a korabeli tanításoknak és áramlatoknak tágranyissa kapuit és minden régebbi és

jelenlegi tévtanítást most beengedjen az Egyházba, hogy Krisztus szellemét a világ szelleme váltsa fel, hogy a szentek természetfölötti életerejét, a modern világ megnyeréséért való ideges és profán törtetés váltsa fel — nem, ennek az „aperturának“ az Egyház eme kitarulkozásának nem ez az értelme.

Hanem ellenkezőleg! Ez az apertura a vallás megélénkítését célozta, kiszabadulást egy bizonyos „ghettó-gondolkodás“-ból, ahogyan azt a katolikus kommentárok nevezik. Mit jelent ez a „ghetto — gondolkodás“? Annak a veszélye, hogy az Egyházban pusztán emberi intézményt látunk, hogy az Egyházat az állam mintájára, vagy ami még rosszabb és veszélyesebb, csak valamiféle klubnak fogjuk fel, s így azután a valódi hitet pusztá lojalitással, azaz az Egyház és törvényeinek pusztá megbecsülésével pótoljuk. Pl. ahelyett, hogy tudatában lennénk ama túláradó kegyelmeknek, amelyet egy szentmisén való részvétel jelent, hogy t. i. résztvehetünk Krisztus tanítványainak összejövetelén, ahol hivei között maga az Üdvözítő is megjelenik, sok katolikus ment el a szentmisére és megy el ma is, ugyanugy, ahogyan egy világi kötelességet is teljesít, vagy ahogyan egy klubnak, vagy egyesületnek a tagjai résztvesznek a gyűléseken, az egyesület elnöke és egymás iránti lojalitásból, ugyanugy mentek és mennek el sokan a templomba a szentmisére, mert hát katolikusok, a plébános és egymás iránti tekintetből, azonban nem hitből és Krisztus iránti engedelmségből és szeretetből. Ezt a Krisztus iránti hitet és elengedhetetlen szeretetet az emberekre való tekintettel pótolják ki. Mindez azt bizonyítja, hogy elveszett bennük az érzék a természetfölötti iránt, az Egyház lényegével szemben.

A másik téves gondolkodás volt egy a vallásos életünk-ről való bizonyos ritualisztikus felfogás. Sokan a vallásos

élet lényegét abban látták, hogy hányszor járult valaki évenként a szentgyónáshoz és szentáldozáshoz. Így voltak papok, akik a szilveszteri prédikációban azt mondták: „A főkérdés, amit az évvégi lelkiismeretvizsgálatnál fel kell tennünk, az, hogy hányszor járultam az elmúlt évben a szentáldozáshoz.” Sőt plébánosok működésének fokmérőjéül felettes hatóságaik a szentáldozások számát tették, vagyis buzgóságukat és tevékenységük értékét aszerint ítélték meg, hogy plébániájukon mennyi volt egy év alatt a szentáldozások száma.

Ez a vallásos élet ritualisztikus felfogása. Természetesen helyes és szükséges a gyakori, sőt naponkénti szentáldozás, hiszen ez Jézus kívánsága és akarata is, de csak akkor, ha az Jézus iránt való szeretetből történik és a szentáldozás felkelti bennünk a vágyakozást, hogy Krisztushoz mindinkább hasonlóak akarunk lenni. Kell, hogy főtörekvésünk az legyen, hogy átalakuljunk Krisztusba, hogy egész életünk középpontja Krisztus legyen, hogy egész énünk Krisztusról tegyen tanúságot életünkben és a világgal való érintkezésünkben, szt. Pál szavai szerint: „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem.” Ha ez hiányzik, akkor hiányzik vallásosságunkból az élet, vallásosságunk elvilágiasodott, megteremtődik a katolikus ghettó és ez Krisztus evangéliumát megfosztja ellenállhatatlan erejétől.

Az volt mármost a zsinat szándéka, hogy kivezessen ebből a „ghettó-gondolkodásból“, egyrészt tehát abból, hogy az Egyházban csak emberi intézményt lássunk, és így kivezessen bennünket egy elapadt, kiaszott vallásosságból; másrészt pedig elvezessen bennünket arra a ráeszmélésre, hogy az Egyház természetfölötti közösség is és egész életünk célja, hogy átalakuljunk Krisztusban, hogy Krisztussal eggyé legyünk, hogy Benne új teremtménnyé legyünk.

Ugyanezt kívánja és hirdeti sokféle fordulattal Jézus e nagy eucharisztikus beszédében, hogy Vele eggyé legyünk testének és vérének a szentségi színek alatt való vétele által.

Ez azután az Egyház igazi megújulása, ez az „apertura”; az Egyháznak nem szabad és nem is lehet hozzáillesz-
kednie másként a világhoz, hanem a világnak kell Krisztus és az Egyház által megszentelődnie, Krisztusban átala-
kulnia, szt. Pál szavai szerint: „Ez az Isten akarata, a Ti megszentelődésük.” A m e n .

„Az én testem valóban étel s az én vérem valóban ital.“

A mai vasárnapi evangéliumi szakasz János evangéliumában, Jézusnak az Eucharisziáról szóló nagy beszédén belül is kulcshelyzetet foglal el. A kenyérről szóló nagy beszéd ez utolsó részében Jézus világos szavakkal kijelenti: „A kenyér, amelyet adni fogok, az én testem a világ életéért“, vagyis Ő maga az élet kenyére az Eucharisziában.

Jézusnak e szavai feltételezik, hogy valóban jelen van a kenyér és a bor színei alatt, valóban „Isten velünk“ a kenyér alakjában, hogy lelkünk tápláléka legyen. „Az én testem valóban étel, s az én vérem valóban ital.“

Jézus eme jelenléte a kenyér és bor színei alatt, a Szentháromság tana mellett hitünk egyik legmélyebb titka. Az ember azonban, különösen a mai kor embere kíváncsi, mindent fel akar fogni értelmével, mindent meg akar magyarázni és így a hittitkoknál is szeretné fellebbenteni a fátyolt és azokat megérteni, még az Oltáriszentség titkát is, vagyis Krisztus jelenlétét a szentségi színek alatt.

A középkor előtt nem gondolkodtak külön e titkon: mindenki előtt magátólértődő volt, hogy az Eucharisziában Jézus valóban jelen van. A középkorban kezdtek mélyebben gondolkodni rajta. A hívő gondolkodás akkor a következő kifejezősmódot találta e titok számára: az „akcidenziák“, azaz a kenyérnek többé kevésbé esedékes részei, mint alakja, kinézése, színe és íze megmaradnak, ahogy vannak, a „szubsztancia“, azaz a tulajdonképpeni, a lényeges, az, ami a kenyeret tulajdonképpen alkotja, nem marad meg, hanem magává Krisztussá változik.¹⁾ A kenyér

1) Eucharistie. — In: Deutsche Ausgabe des Holländischen Katechismus, 385. l.

lényege átváltozik Krisztus testévé, a bor lényege Krisztus vérévé, azonban a kenyér és a bor külső színei megmaradnak. Ez a „transzszubstanciáció“, vagyis az átlényegülés tana.

Ha ezt a mi mai felfogásunk szerint tovább gondoljuk, úgy fejezhetnénk ki: a dolgok tulajdonképpeni része, lényege számunkra az, amelyet azok — mindig saját módjukon — az ember számára képviselnek és jelentenek. Így a kenyéren számunkra az a lényeges, hogy az földi táplálék az ember számára. A kenyérnek a misén való felhasználásánál ez a lényeg valami egészen más lesz: Jézus teste, mint az örök életre való táplálék. „Test“ azonban a héberben nem egy dolgot jelent, hanem az egész személyt. A kenyér tehát számunkra Jézus személyévé lett.

Mindezek a kifejezések azonban csak kereső megközelítései a tulajdonképpeni titoknak. Nem szabad úgy képzelnünk, hogy Krisztus teste ugyszólván erősen lekicsinyítve jön hozzánk, úgy amint földönjártában egy házba betért. De az ellenkező hibától is óvakodnunk kell: ezt a jelenlétet „csak szimbólikus“-nak nevezni és ez alatt azt érteni „nem valóban jelenlévő“. A legjobb azt mondani: A kenyér kivétetik hétköznapi rendeltetéséből és azzá a kenyérré lesz, melyet az Atya maga ajándékoz nekünk: Jézussá magává.²⁾

A magyarázatoknál könnyen tévedések merülhetnek fel, hiszen az Eucharisztia titkánál a láthatatlan Istennek látható jelekben való jelenlétéről van szó. Mind katolikus, mind protestáns teológusok próbálták megmagyarázni Krisztus jelenlétét az Eucharishtiában. A katolikus teológusok között voltak, akik e jelenlétet tulságosan „materialisztikusan“ magyarázták, azaz olymódon, hogy Krisztus

2) U. o. — 386. l.

ugyanugy van jelen, ahogyan a földön járt, csupán erősen lekicsinyítve. Erre materialisztikus magyarázat volt az alapja annak a felfogásnak és rendelkezésnek, hogy a Szentostyát nem volt szabad összerágni, attól félve, hogy ezáltal Krisztus testét is szétharapják. — Ugyancsak innen eredt az a másik tulzás is, hogy Krisztus jelen van a legkisebb részecskében, sőt minden kenyér — ill.-ve ostyamorzsában is. Ez volt az oka annak a szinte beteges félelemnek, amellyel ügyelni kellett arra, nehogy a Szentostyából csak egy kis részecske is lehulljon, mert akkor „Krisztusra léphetnénk.” Ezt a félelmet, az Ur Teste iránti minden tisztelet mellett is, az első keresztények egyáltalában nem ismerték.

Természetesen óvakodnunk kell a másik tulzástól is, amely a protestáns teológusok tévedése. Eszerint az átváltozott kenyér és bor az Ur Testének csak szimbólumai, sőt mégcsak nem is szimbólumai a szó teljes értelmében, hiszen a szimbólum még tartalmaz valamit abból, amelyet közvetítenie, vagy hirdetnie kell, hanem csak pusztán „jelei” Krisztusnak. Egy jel azonban már csak pusztán utalás, amely már nem tartalmaz semmit abból, amit jelölni akar.

Azt kell tehát mondanunk: az átváltozásnál Krisztus a kenyér és bor színe alatt olymódon lesz jelen, hogy ezek a színek sem anyagi változást nem szenvednek, sem pedig nemcsak pusztán jelei jelenlétének. Minden magyarázat mellett is végső fokon a titok megmarad. Ezért mondja a pap minden szentmisében az átváltozás után e szavakat: „Hittünk titka.”

A II. Vatikáni Zsinat az Ur Testét annyira közel hozta hozzánk, hogy megengedte az állva-áldozást, sőt az Ur Testét kezünkkel is megfoghatjuk a „kézben való áldozásban”, amikor a pap az Ur Testét tenyerünkre helyezi. Vannak, akik ellenvetéseket hoznak fel a kézben való áldozás

ellen. Ugy gondolják, hogy a Szentostyát csak felszentelt kezek érinthetik meg. — Azonban, hogy az ajkak miért lennének jobbak, mint a kéz, nehezen bizonyítható be, hiszen többször helyesen jegyezték már meg, hogy velük többet vétkezzünk, mint a kezünkkel. Egy másik ellenvetés, hogy az Ur Testét ama veszélynek tesszük ki, hogy esetleg szentségtörő kezekbe kerül, amelyek azt tiszteletlenségnek tehetik ki. — Ez a veszély mindenesetre fennáll. Az Ur a kézben való áldozásnál szinte kiszolgáltatja magát, „a bűnösök kezeibe adja magát“. De ezzel ismét csak nagy szeretetét mutatja meg, abban bizva, hogy e szeretete és lealázkodása viszontszeretetre talál. A hitet mindenesetre megkivánja Jézus az áldozóktól, mert a hit által jut el az ember a Krisztussal való közösségbe.

S ha ez a hit megvan, akkor mindegy hogyan történik a szentáldozás, mindegy, hogyan vesszük magunkhoz Jézus szent Testét; a lényeg az, hogy magunkhoz vegyük, amint Ő mondotta a mai Evangéliumban: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, bennem marad és én öbenne.“ Amen.

Az év XXI. vasárnapjára. (Pünkösd után 16. vas.-ra.) (Ján 6, 60-71)

„Uram, kihez menjünk? Az örökélet igéi Nálad vannak.”

A mai vasárnapkal lezárulnak a János 6. fejezetéből vett evangéliumi szakaszok, melyek a kenyércsodáról, és az élet kenyéréről, vagyis az Eucharisziáról szólnak. Tartalmilag azonban ez a mai evangéliumi szakasz szorosan összefügg az élet kenyéréről szóló beszéddel, bár témája új; a hit krízise csendül fel, a személyes döntés, amely vagy fenntartás nélküli szolgálathoz és engedelmességhez, vagy eltántorodáshoz vezet. Az eucharisztikus beszéd hatása ugyanis teljesen különböző: sok tanítványnál a hittől való eltántorodáshoz vezet, a tizenkettőnél azonban a hit megerősítését és Krisztus megismerésének az elmélyítését szolgálja. Nevezett tanítványok Jézusnak követői, egy középső réteg a csodaváró, hitetlen „tömeg” és a hűséges „tizenkettő” között. A tömeg nem jutott el a hithez, így az evangélista nem tesz róluk több említést.

Most következik a döntés a tanítványok részéről. A tanítványok is megbotránkoznak és kételkednek Jézus „kemény szavain”, melyeket saját testének és vérének evéséről mondott. Jézus döntés elé állítja őket: „Ti is el akartok menni?” Mindnyájuk nevében Péter válaszol. „Uram, kihez menjünk? Az örök élet igéi Nálad vannak.” E gyönyörű válasszal kifejezést nyer a hűséges tizenkettő szilárd meggyőződése, mely Péternél és apostoltársainál az engedelmes hithez, másoknál pedig, mint sok tanítványnál, de még a tizenkettő közül is egynél: Judásnál, a szakításhoz vezet. Judás „egy a tizenkettő közül” mondja kifejezetten az evangélista, és e megjegyzésben, mellyel a Ján. 6. befejeződik, felcsendül egy mérhetetlen szomorúság, a gonoszság kifürkészhetetlen titka miatt.

Ugyanigy döntés elé állít Jézus bennünket is: a hit, vagy hitetlenség, a Hozzá és Egyházához való hűség, vagy hűtlenség döntése elé ezekben a zsinat utáni időkben, mert kétségtelen, hogy sok nyugtalanság, sőt forrongás van ma is az Egyházban, úgyhogy sokakat tölt el aggodalommal Jézus hitének, de általában a hitnek jövője és sokan irnak és beszélnek a hit, az Egyház válságáról, kríziséről.

Azonban először is meg kell jegyeznünk, hogy egyáltalában nem helyes mindig és mindenütt válságról, a hit válságáról, az Egyház válságáról beszélni. Sok zavart okoznak mindenesetre elsősorban is maguk a progresszista teológusok, akik a modernista eszméket és áramlatokat akarják összeegyeztetni a katolikus teológiával, ugyannyira, hogy a teológia már szinte elszakad a hittől, a mitosztalanitástól kezdve egészen ama tanításokig, amelyekben végül Istent halottnak nyilvánítják, úgyhogy végül ők maguk hirdetik mindazokat a tévtanokat és eretnekségeket, amelyek 2000 év óta a kereszténységet támadták és támadják.

A zavart növelik a tömegtájékoztatási eszközök, ujságok és folyóiratok, rádió és televízió, amelyek egyrésztől mindent leközlnek, nemcsak a pápa szavait, hanem teológusok és laikusok privát-véleményeit is, sőt nemcsak leközlnek, hanem még el is tullozzák, érdekessé és szenzációssá teszik, és így a gyengéket és ingadozókat megzavarják.

Mint minden korfordulónál, úgy ma is, sok kérdést illetőleg természetesen nincs egységes álláspont az Egyházban. Vannak, akik visszakivánják a Zsinat előtti helyzetet és állapotokat, még a liturgiában is. Voltak katolikusok, akik már a II. Vatikáni Zsinat reformtörekvéseiben és azt követőleg a pápától magától elrendelt újításokban is veszélyt láttak az Egyházra nézve, mint pl. a „100.000-rek appellálása a pápához“ aláírói, akik aggodalmuknak adtak kifejezést az „Új római misekönyv“ bevezetése miatt. S

csak röviddel ezelőtt, ez év Pünkösdjén gyűlt össze a tradicionalisták egy csoportja Rómában, a Szt. Péter téren és töltött el két napot a Vatikán előtt, hogy követelésének kifejezést adjon. A kb. 5000 főt számláló csoportnak legfontosabb követelése volt a radikális visszatérés a latin liturgiához. VI. Pál pápa elutasította fogadásukat.¹⁾

Korfordulónál állunk. Sokan megbotrátkoznak, kételkednek és eltántorodnak. Jézus nekünk is felteszi a kérdést: „Ti is el akartok menni?” „Uram, kihez mennénk, — válaszoljuk mi Péterrel — ez a mai nyugtalanság az Egyházban minket el nem tántorít, mi abban az élet jelét látjuk, mi tudjuk, hogy az örök élet igéi Nálad vannak!” Mi tudjuk, hogy a hit sohasem lesz felesleges. Szükséges marad, mint a mindennapi kenyér; mi tudjuk, hogy az emberiségnek a vallásos vezetés és oltalom utáni vágya még sohasem volt nagyobb, mint éppen ma. Mi tudjuk, hogy az emberiségnek szüksége van ránk keresztényekre, szüksége van az Egyházra, ma nem kevésbé, mint azelőtt. Amit az Egyház a világnak ad és adnia kell, azt semmi más nem pótolhatja és nem adhatja meg.

Az biztos, hogy ez a mai materialista világ nehéz időket jelent a hitre és az Egyházra, mert ez a materialista világ csak azt akarja elhinni, amit tapintani és kézzel meg lehet fogni. Aki ma keresztény akar lenni, kell, hogy legyen ereje különbséget tenni Krisztus örök tanítása és a mai modern eszmék között, kell, hogy legyen bátorsága a moderntelenségre, merészelnie kell egy olyan időben, amely Istent halottnak mondotta, a gyökereit mégis Istenben, az örökkévalóban, a hitben megvetni.

Mindenesetre azt is tudjuk, hogy „az Egyháznak nem az a hivatása, hogy egy új humanizmust hirdessen, nem

1) Wiener Kirchenzeitung, Nummer 23, 6. Juni 1971, S. 5.

is az emberi kultúra kincsesháza, vagy a polgári rend menhelye, de nem is valami intézet szociális forradalom előkészítésére. Mindehhez nincs szükség az Egyházra, ha vissza is akarnak élni vele mindezen célok felhasználására. Az Egyház rendeltetése azonban az, hogy hirdesse és továbbadja a hitet Istenben és emberrélett Fiában, Jézus Krisztusban, aki megalapította Egyházát, hogy az általa rendelt szentségeket, a hit titkainak e külső jeleit őrizze és kiszolgáltassa. De ez a hit mindig személyes döntés! Mindazok a reformok, amelyeket az Egyházban a II. Vatikáni Zsinat óta meg akarunk valósítani, csak akkor hozhatnak gyümölcsöt, ha a személyes hit talajából fakadnak.“²⁾

Legyen tehát rendithetetlen a hitünk, Krisztusban, Egyházában, szent Pál szavai szerint: „Tartsunk ki rendithetetlenül reménységünk hitvallásában, mert hűséges az, aki az ígéretet tette. Legyen gondunk arra, hogy szeretetre és jótetre buzdítsuk egymást . . . el ne veszítsétek bizalmatokat, hiszen nagy jutalom jár érte. Állhatatosaknak kell lennetek, hogy Isten akaratát teljesítve elnyerjétek az ígéretet.

„Már csak rövid, nagyon rövid az idő.

Aztán eljön az eljövendő, s nem késik.

Az igaz ember a hitből él.

De ha elpártol, nem telik benne kedvem.“

Mi nem tartozunk az elpártolók közé, akik elkárhoznak, hanem a hívők közé, akik megmentik a lelküket.“ (Zsid. 10, 23-25; 35-39.) Amen.

2) Kard. Dr. Franz König: Zwischen Reform und Flucht aus dem Glauben. Presse 5/6, Dez. 1970.

Urnapjára (Mk. 14, 12-16, 22-26)

„Ez az én testem, ez az én vérem.“

Az Oltáriszentséget az Ur halála előtt való napon Nagycsütörtökön rendelte az utolsó vacsorán. Azonban Nagycsütörtökön a gyász miatt az Oltáriszentség nem részesülhet méltó ünneplésben, Nagycsütörtök nagyon is benne áll a szenvedéstörténet mély árnyékában. S ezért az Ur gondoskodott arról, hogy egy új ünnep vezetessék be az Egyházban. Lüttichi szt. Juliannának adta az Üdvözítő látomások útján tudára kívánságát egy új ünnep bevezetéséről, hogy szeretetének e nagy szentségét, az Oltáriszentséget méltóképpen tiszteljék. Így azután először Lüttichben (Belgium) vezették be ezt a külön ünnepet, Urnapját, az Oltáriszentség tiszteletére 1246-ban. 1252-ben Németországban és Hollandiában. IV. Urbán pápa azután 1264-ben „Jézus Testének az ünnepét“ az egész latin Egyházban elrendeli.

Az Oltáriszentség iránti tisztelet és szeretet csakhamar arra ösztönzött papokat és hiveket egyaránt, hogy az ünnepet minél diszesebbé tegyék és minél nagyobb pompával üljék meg és ezért elkezdik az urnapi körmenetet, először Kölnben 1279-ben, mely azután az egész Egyházban elterjedt. Ez idő óta évszázadokon keresztül nagy ünnepélyességgel tartották meg az egész keresztény világban mind az ünnepet, mind a körmenetet. Hazánkban is sok hívő számára éppen Urnapja lett a legszebb és legkedvesebb ünnep. Szinte minden egyházközségben megvoltak és megvannak a kijelölt családok, akik a „kunyhót“ állították, ahol az Ur „megpihent“; apáról fiura szállt ez a hagyomány, miközben nagy gondossággal őrizték az oltár diszítéséhez szükséges kellékeket, oltárterítőket, gyertyatartókat, képeket, stb.

Ma a Zsinat utáni megújulási törekvésekbe, mely az Egyház egész területén észlelhető, Urnapja és az urnapi

körmenet is belekerült. Sokan felemelték szavukat ellene különösen Hollandiában és Németországban.

Az ünnep ellen azt hozzák fel, hogy Krisztus a Legmél-
tóságosabb Oltáriszentséget áldozatnak és ételnek rendel-
te. Azt mondta: „Vegyétek és egyétek“ és nem azt, hogy
„Vegyétek és hordozzátok“!

Azonkívül — mondják — Urnapja, ha mindjárt több,
mint 700 éves ünnep is, mégse ösidős; a keresztény Ösegy-
ház semmit se tud róla és különösen ami a körmenetet
illeti, az már nem illik bele a mai időkbe. Körmeneteknek,
zászlós, lobogós felvonulásoknak ma könnyen olyan „tün-
tető jellegük“ van.

S így ma az Egyházban nincs egységes álláspont ebben
a kérdésben. Urnapja ugyyszólván a botránkozás köve lett!

Vannak egyházközségek, amelyekben Urnapját ma is
ugyanugy megtartják, mint régen; semmi sem változott,
a körmenet utvonala sem, az Oltáriszentség helye sem,
az énekek, diszítések sem, a hivek részvétele sem.

S vannak egyházközségek, amelyekben ugyyszólván min-
den megváltozott; nincs semmi különösebb ünnepélyesség
sem a templomban, sem azonkívül; nincs körmenet, egyál-
talában semmi.

De azért nem kell aggódnunk, hogy az átörök-
lött biztonságot és a megszokott ünnepeket ilyen válto-
zás és nyugtalanság váltotta fel; így lett szabaddá az út
Jézus eme végakarátának új megértéséhez, amint arra
éppen korunknak nagy szüksége van.

Még nem is olyan régen is, de különösen a háború előtt
a körmenetek igen gyakoriak voltak az Egyházban. Szt.
Márk napján a buzaszentelés körmenettel történt. Áldozó-
csütörtök előtti 3 napon voltak a keresztjáró körmenetek,
Nagyszombaton a feltámadási körmenet, kisebb falvak-
ban körmenetek Husvétvasárnap és Pünkösdkor is, sőt

sokhelyütt ha előért könyörögtek, körmenetet tartottak, ha jóidőért, szintén!

Ez talán tulzás volt; de éppenugy tulzás az is, amely ma viszont Urnapjával kapcsolatban mindent meg akar szüntetni. Az ünnepet mégsem lehet elhagyni; 1246 óta megünnepelték az egész Egyházban és a körmenet is minden időben az emelkedett ünnepi öröm kifejezése volt, a hívek szívesen fogadták, és örömmel vettek részt rajta. A buzgóság a körmenetet illetőleg az utóbbi időben kezdett ugyan már hanyatlani, s való igaz az is, hogy a körmenet Urnapjának nem lényeges része. Sokak véleményét talán úgy lehetne leszűrni, hogy ahol az adottságok olyanok, hogy az ünnepben és a körmenetben a hitbéli öröm jut kifejezésre, úgy ott meg kell tartani a körmenetet is.

Ahol azonban megfelelő oknál fogva okosabbnak látszik, hogy az ünnepet másként alakítsák és új formákat keressenek, különösen ami a körmenetet illeti, úgy abban sincsen semmi rossz. Az Oltáriszentség tisztelete, a hit és az imádás ugyanugy, sőt talán még jobban kifejezésre jut, ha pl. énekes nagymisért tartanak, akár a szabadban, ahol lehet, akár a templomban és az egész egyházközség, élén az egyháztanácssal, szinte zárt egységben, a szentáldozáshoz járul.

Hogy pontosan milyenek lesznek Urnapja megünnepelésének új formái, az még a jövő kérdése; a lényeg a szeretet és a hűség az Oltáriszentség iránt, a szeretet e nagy szentsége iránt, amelyet az Üdvözítő azért rendelt, hogy közöttünk maradjon a szentmisében és a szentáldozásban segítségül és erősségül életünk göröngyös utain. A m e n .

Jézus Szive ünnepére. (Ján. 19, 31-37)

„... egyik katona lándzsával megnyitotta oldalát, melyből azonnal vér és víz folyt ki.“

A pünkösöd utáni 2. vasárnapra eső pénteken van Jézus Szive ünnepe. Ez az ünnep, amiként a Jézus Szive péntekes is, utóbbi időben háttérbe szorultak. Maga az ünnep nem olyan régi, csak XI. Pius pápa emelte a legmagasabbrangú Ur-ünnepek sorába. A Jézus Szive tisztelet természetesen — mondhatjuk — kezdettől fogva megvolt az Egyházban, hiszen a gondolatok, melyek a Szent Sziv tiszteletének alapul szolgálnak, magában a Szentírásban gyökereznek. „Egyik katona lándzsával megnyitotta oldalát, melyből azonnal vér és víz folyt ki“, majd ismét, „Föltekintenek arra, akit kereszttűszúrtak.“ (Ján. 19, 35-37.) Szt. Jánosnak e szavainál kezdődik végső fokon a Jézus Szive tisztelet, folytatódva szt. Ágostonon, szt. Bernáton, szt. Gertrudon és Eudes Jánoson keresztül a Paray-le-Monial-i jelenésekig. Az Üdvözítő itt Alacoque Mária Margit nővérnek többszöri jelenésben megmutatja szt. Szívét, mondván. „Ime a Sziv, amely annyira szerette az embereket és mégis tőlük csak hálátlanságot és szeretetlenséget tapasztalt.“

Ekkor kezdték Jézus Szívét bensőségebben tisztelni, Jézus Szive képét az otthonokban kifüggeszteni („megáldom a házat, ahol Szivem képét tisztelik“), a családokat Jézus Szívének felajánlani, a hónap első péntekjein a szent áldozáshoz járulni. („Aki 9 elsőpénteken keresztül a szentáldozáshoz járul, nem hal meg a haldoklók szentségeinek vétele nélkül.“) Századokon keresztül visszhangzott az egész keresztény világ a Szent Sziv ígéreteitől és a Jézus Szive tisztelet különösen a századfordulónál nagy virágzásnak indult. A családok és Jézus Szive tisztelők leg-

főbb törekvése volt: elmerülni a Szent Sziv benső életébe, szeretetébe, és e Szent Szivnek engesztelést nyújtani, amelyik szeretete dacára az emberek részéről annyi hálátlan-ságot tapasztal.

Már a II. Világháboru után kezdett egyes helyeken a Jézus Szive iránti tisztelet és buzgóság hanyatlani, lassanként alábbhagyni, hogy ma ugyyszólván teljesen megszűnjön. Nem mindenütt és nem egyszerre volt észlelhető e hanyatlás; nálunk a háboru utáni években is még sokáig százak és ezrek járultak egy-egy elsőpénteken a szentáldozáshoz, hogy azután a buzgóság — különösen az ifjuság körében — lassanként alábbhagyjon.

Vajjon melyek az okai a Jézus Szive tisztelet eme hanyatlásának? Talán a következők:

1.) A Jézus Szive tiszteletnek erősen egyéni, individualisztikus vonásai vannak. S mi ma a hívek közösséget hangsúlyozzuk.

2.) Nagyon is érzelmes volt gyakorlása. Erről tanuszkodnak a Jézus Szive énekek, képek és imádságok. Márpedig az emberek a háboru után sokkal józanabbak lettek, még a hit kérdéseiben is.

3.) Azonkívül hiányzik a ma emberéből, különösen a fiatalságból, a szimbólika iránti érzék. Gyakran hallható, különösen fiatalók részéről: „Minek ez a felosztás, „Jézus Szivé“-re, „Jézus Vér“-ére, „Jézus szt. öt sebé“-re, stb., mikor Jézus Krisztust értjük alatta?

4.) Sokak számára, akik azelőtt csak elsőpénteken járultak a szentáldozáshoz, magátólértődővé vált, hogy minden nap, vagy legalábbis minden vasárnap a szentáldozáshoz járulnak.

5.) S utoljára, de nem utolsósorban a II. Vatikáni Zsinattól meghirdetett ökumenizmus. A zsinatnak a liturgia megújítása mellett másik fő törekvése az ökumenizmus

volt, azaz az összes keresztény egyházak egyesítése. Erre vonatkozó tanítását a zsinat az ökumenizmusról szóló határozatában fejti ki. Készségesen elismeri a katolikus Egyházon kívüli keresztény értékeket, de emellett hangsúlyozza, hogy az üdvösségre vezető eszközök, a maguk Krisztus által rendelt teljességében csakis a katolikus Egyházban találhatók meg. A cél megvalósítása érdekében a zsinat buzdítja a katolikusokat a helyes ökumenikus magatartásra, elsősorban is a megértő szeretetre. „Szavainkból és tetteinkből ki kell küszöbölnünk mindazt, ami elszakadt testvéreink igaz szándékainak és törekvéseinek félremagyarázásából eredne.“ Azután a dialógusra: „A művelt és főleg a teológiában jártas hívők és papok között dialógusnak kell kialakulnia . . . A dialógust a közös imádság és a közös jócselekedet teszi teljessé.“ Az ökumenizmus szempontjából a döntő azonban a lelkek benső megújulása. „Egymásközt csak akkor találjuk meg az egységet, ha benső lelki egységben élünk Krisztussal. Szent Ágoston figyelmeztetése szerint a lényeges dolgokban legyünk egységesek, a vallási élet gyakorlataiban, sőt vitatott teológiai kérdésekben becsüljük meg egymás szabadságát, de mindenben őrizzük meg az egymás iránt való szeretetet.“¹⁾

A zsinat ezen ökumenikus határozata a keresztények egységére való őszinte törekvés katolikus megnyilatkozása és minden katolikus helyeslésére és támogatására tarthat számot. Természetesen csakis a hitüket még megőrzött protestánsokat tarthatja szem előtt és nem azokat a liberális és szekularizált protestánsokat, akik már a Krisztusban való hitüket is elvesztették. Az ezekkel való közösködések és dialógusok következménye nagyrésztben a sok

1) Hegyi Márton: Az ökumenizmusról szóló határozat: A II. Vatikáni Zsinat, Zsinati Munkaközösség, München, 1967. 171. l.

modernista és téves tanítás betörése az egyházba, kezdve Bultmann mitosztalanításától, az immanentista tévedéseken keresztül, egészen ama tanításokig, amelyek már az Istent is holttnak nyilvánítják, úgyhogy sokan egy második reformációról beszélnek a katolikus Egyházon belül.²⁾

Tény, hogy maga a zsinat számos, teljesen jogos protestáns kívánságot felkapott, pl. a hívők általános papságát, Isten ígéjének erősebb kihangsúlyozását, a diakonátust, a két szín alatt való áldozást; ezek azonban a katolikus hitet közvetlenül nem veszélyeztetik. Ugyanez azonban már nem mondható ama „progresszista” törekvésekről, amelyek az „ökumenikus dinamizmus” jelszava alatt háttérbe szorítják a szentek, főleg a Bold. Szűz Mária tiszteletét, a Mária kegyhelyeket és csodákat, a rózsafüzért, elmélkedést és ájtatos imádságot és ezekről oly módon beszélnek, hogy azon még jobbjézésű protestánsok is megbotránkoznak. A fenti okok mellett innen magyarázható a Jézus Szíve tisztelet háttérbe-szorulása is.

Az ökumenizmus végett — amint látjuk — sok minden megváltozott az Egyházban, vagy legalább is háttérbe szorult és a hamis aggiornamento-val való összekapcsolódása folytán oka lett a nyugati kereszténység ama megdrázkódtatásainak, amelyeknek napjainkban tanui vagyunk. A kereszténységnek ugyan szüksége van a becsületes ökumenikus szándéokra és törekvésre, de egyáltalában nincs szüksége az egyéni értékek feladására. Azok a megdrázkódtatások, amelyeket a katolikus egyház válsága az egész kereszténységre nézve felidézett, mutatják, hogy mennyire fontos és szükséges, hogy a katolikus Egyház semmit se adjon fel saját értékeiből, hanem mint katolikus éljen és egészséges maradjon.

2) Dr. Rudolf Graber: Kirche nach dem Konzil, Veritas-Verlag, Linz, 1968. 7. l.

Lehetnek idők, amikor a Jézus Szíve tisztelet kevésbé vonzó, de megszűnni nem szünhet meg az Egyházban. Jézus kinyilatkoztatta nekünk az Atyának a szeretetét, sőt Benne magának az Atyának a szeretete jött hozzánk. A mi világunk fölött tehát ott áll a szeretet jele, az isteni Szív, és így meg kell, hogy maradjon az iránta való hála, tisztelet és szeretet is. A m e n .

Nagyboldogasszonyra. (Lk. 1, 41-50)

„Boldog vagy, mert hitted, hogy beteljesedik mindaz, amit az Ur mondott neked.”

Ma, aug. 15-én a Bold. Szűz egyik legnagyobb ünnepét, mennybevitelét ünnepeljük. Mi magyarok Nagyboldogasszonynak nevezzük ezt az ünnepet, mert szt. István, első szent királyunk ezen a napon ajánlotta fel népét, országát és koronáját a Bold. Szűznek, aki azóta a magyarok oltalma, Nagyboldogasszonya és mi Mária népe.

Mária mennybevitelének az ünnepe ősrégi az Egyházban. Isten Anyjának a mennybe való dicsőséges felvételét már az ősegyház is hitte és vallotta, de nem volt hittétel. Csak 1950-ben mondotta ki ezt az igazságot ünnepélyesen hittételnek XII. Pius pápa, hogy a Bold. Szűz Máriának nemcsak a lelke, hanem a teste is dicsőségesen felvétetett a mennybe.

Mit jelent mármost Máriának ez a megdicsőülése? Azt jelenti, hogy életének vége 3 állomást foglal magában: a halált — a feltámadást — és a mennybemenetelt.

1. Először a halált; minden embernek meg kell halnia. Mária is ember volt, tehát neki is meg kellett halnia. A halál nagy törvénye alól még az Istenember sem volt kivéve. Születni annyit jelent, mint elkezdni meghalni. Ez érvényes volt a Szűzanyára is.

2. De az utolsó szó nem a halálé. Krisztus feltámadt „a halottak elsőszülöttje” és mi is mindnyájan feltámadunk. Mi mindenestre csak az Utolsó Ítélet napján. Mária, mint Jézus édesanyja egyedül kapta meg a nagy kitüntést, hogy halála után azonnal felvétetett a mennyekbe a lelke, de a teste is.

Felvétetett a lelke: katolikus hittétel, hogy a hívők lelkei, amelyek a halál pillanatában bűn nélkül vannak, azonnal a Háromszemélyű Egy-Isten boldogító szinelátására jutnak. Mária lelkén pedig sohasem volt még a legkisebb bűn sem, még az áteredő bűn sem.

De felvétetett a teste is. A test, amely Isten Fiának volt lakhelye, nem eshetett a pusztulásnak, az enyészetnek áldozatul. Szent Fia kivette őt e törvény alól. Mindenesetre nagy titok ez, hogy Mária teste is a mennybe vétetett. Mert mit jelent számunkra ma „a menny“, ma az űrhajók és rakéták korszakában, amikor az ember uton van, hogy meghódítsa naprendszerünket, amikor teleszkópjával és más technikai eszközeivel mélyen behatol a világmindenségbe, sőt lábát már egy másik égitesten is megvetette és így felfedezi és kikutatja a „mennyet“, vagyis a fölöttünk lévő térséget, ahová a hívő képzelet a mennyet helyezte.

Biztos, a teológusok mindig is tudták, hogy a „mennye“ nem egy szilárd és meghatározott térség, a mi térről, helyről alkotott fogalmaink szerint, mégis általában a mennyországot mindig úgy képzeltük el, hogy az egy hely „valahol a csillagok fölött“ és ez a mai hittiok is alkalmas volt arra, amelyhez hozzájárultak festők különböző alkotásai is, hogy ezt az elképzelésünket megerősítsék.

Azonban meg kell értenünk, hogy a „mennyország“ az egy állapot és hogy ez a kifejezés egyszerűen Isten létezésének módját akarja körülírni. Ahol az Isten van, ott van a mennyország is és aki Istennél van, egy föl nem adható és véget nem érő módon, az a mennyországban van.

Mária felvétetett a mennyekbe testével együtt, azt jelenti tehát, hogy a bold. Szűz testével együtt részesül Isten dicsőségében, hogy Mária teljesen résztvehet Isten életében és részt is vesz. „Lám, ezentul boldognak hirdet

engem minden nemzedék.” — S ime, az utóbbi időben egy bizonyos törekvés vehető észre, amely a Boldogságos Szűz tiszteletét viasztasorítani igyekszik. Ez a mai kor, amelyet napjaink egy fiatal szociológusa az „irigység korának” nevezett, nem akarja elismerni a bold. Szűz kegyelmi bőséget és kitüntetéseit. Irgylik tőle kiválasztottságát, hogy anya és szűz is egyszersmind, hogy Szeplőtelenül Fogantatott, hogy teste is felvétetett a mennyekbe, hogy az egész világ lábainál hever. Máriának ezt a nagy tiszteletét sokan tulzottnak, feleslegesnek, sőt kinosnak tartják, amely megszégyenítő ránk a vallástalanok és másvallásuak előtt.

Ez azonban nem a helyes katolikus gondolkodás! VI. Pál pápa csak röviddel ezelőtt, a Mária kegyhelyek rektoraihoz intézett levelében, minden püspöktestvérét felszólított „hogy még nagyobb buzgósággal imádkozzanak a Bold. Szűz Máriához az Egyházért és a világért. A papok buzdítsák a hiveket, hogy az Egyháztól ajánlott Mária ájtatosságokat, különösen pedig a rózsafüzér imádságot gyakran végezzék, ők maguk pedig adják meg Máriának azt a helyet a liturgikus életben és a szentbeszédben, amely őt, mint a Megváltó és a megváltottak édesanyját megilleti.”

Meg ne szűnjünk tehát tisztelni Máriát, akit szeretünk és szeretni őt, akit tisztelünk; töltsön el bennünket nagy örömmel mennybevitele, eme felmagasztalása és megdicsőítése! Eme felmagasztalása óta így láthatjuk a mi életünk végét is, s ez mindenegyes keresztény életének a vége: elmulás — feltámadás — hazatérés Istenhez, az Atyához. Amen.

Szt. Ágoston ünnepére. (Mt. 5, 13-19)

„Ti vagytok a föld sava . . . Ti vagytok a világ világossága . . .”

Aug. 28-án van ünnepe a legnagyobb latin egyházatyának, szt. Ágostonnak. Szent Ágoston nemcsak a legnagyobb latin egyházdoktor, hanem minden idők egyik legnagyobb gondolkodója és lángelméje, a gondolkodás fékezhetetlen erejével, aki megvetette az egész keresztény Nyugat szellemi alapjait.

Nézzük meg 1.) megtérését, 2.) hogyan lett pappá és püspökké, 3.) életművét.

1.) 354-ben született Tagastéban, Afrikában, Numidia római tartományban. Atyja, Patricius, pogány volt, anyja szt. Monika már keresztény. Ez a jó édesanya állandóan fiáért aggódott és sohasem kételkedett benne. Ágoston először pogányként élt, ifjúságát könnyelműségben töltötte el és a manicheusok szektájának téves tanításait követte. E tanak megfelelő volt élete is. Azon a véleményen volt, hogy az anyag rossz, ő annak rabja és az embernek szükség-szerűen testének kell engedelmeskednie. Milánóban szt. Ambrus prédikációin keresztül ismerte meg a kereszténységet. Szent Ambrusnak az ékesszólása, de méginkább e nagy férfiu egyénisége és mély személyes meggyőződése óriási hatással voltak rá.

Már két év óta azon volt, hogy megtérjen és keresztény-nyé legyen, azonban mégse tudta magát elhatározni. Megragadóan szépen írja le ezt a benső harcát „Vallomásai”-ban. „Szavakkal már megvolt az elhatározás. Már majdnem meg is tettem. S mégis, még nem tettem meg. Egészen közel álltam hozzá, s lélegzetet vettem és újból megkíséréltem és mindig közelebb jutottam, mindig közelebb és már majdnem megragadtam és megtartottam. — S mé-

gis, még nem voltam ott és még nem ragadtam meg és még nem tartottam és vonakodtam és késlekedtem folytonosan, — rögtön meg fog történni és az utolsó döntő pillanatban, amikor más akartam lenni, minnél közelebb került az, annál vadabb volt a rémület, amelyet lelkemen keresztül hajszolt.“

Mint mély gondolkodó nagyon is jól tudta, hogy megtérése nem lehet csupán értelmi megtérés, vagyis, hogy most egy új bölcselet követője lesz, hanem egész életének meg kell változnia. Ő maga mondja, hogy megtérését nem érte volna el saját erejéből. „Te nyujtottad ki kezedet, óh Istenem és kiragadtál a mélységből“ írja, azaz a megismerés, az igazság végső fokon egy benső megvilágítás, amely tulajdonképpen Isten adománya és kegyelme. 387-ben megkeresztelkedik, lemond a világi hiúságokról és tudja, hogy életét a visszavonultság, az imádság és a tudományok fogják betölteni.

2.) Visszatért szülővárosába Tagastéba, maga köré gyűjtötte leghivebb barátait és kolostorszerű közösségben éltek együtt. — Egyáltalában nem volt szándéka püspöknek lenni, sőt még papnak sem. De Isten keze egy szép napon Hippo Regius-ba vezette. A templomba belépve hallotta, amint Valerius püspök azt ajánlotta népének, hogy válasszanak egy papot, aki alkalmas lenne, hogy mindenekelőtt az igehirdetésben segítségére legyen. (Valerius már öreg volt és mint született görög nehezen prédikált latin nyelven.) El lehet képzelni, hogy Ágoston jelenléte a templomban nem maradt észrevétlen. Nagy kiáltozás támadt: „Ágostont papnak“. Megragadták őt, egészen a szentélyig előretolták és könnyei és panaszai ellenére elhatározták pappászentelését.¹⁾

1) Possidius, Vita 3 — 4.

Ilyen és hasonló esetek akkoriban, az őskeresztény egyházban egyáltalában nem tartoztak a ritkaságok közé. Többnyire a nép akaratából lett valaki pappá, sőt püspökké is. A hivatás így azt a hívást jelentette, amelyet az Egyház, rendszerint a püspök szavain keresztül, egy keresztényhez intéz azzal a kéréssel, hogy álljon a hitközség szolgálatába, Ágoston szomorúan ugyan, de szívének egész odaadásával válaszolt a hívásra, amely egész életének teljes megváltoztatását és legszebb reményeinek feladását kívánta tőle.

3.) Így lett Ágoston 36 éves korában pappá és 5 évvel később Valerius segédpüspökké, majd Valerius halála után Hippo püspökké. Püspöki hivatalának elfoglaltságait felsorolni, külön szentbeszédet igényelne; azok az akkori egyházban nemcsak a liturgikus ténykedésekre, prédikálásra, megtérők oktatására, a rábizottak lelki vezetésére szorítkoztak, hanem utazásokat, zsinatokat, tárgyalásokat és ítélkezéseket is kívántak a püspöktől, azonkívül sáfárkodást az anyagi javakkal, melyek ajándékozásokból származtak, a pénzek kezelését, amelyek az istentiszteletre és a szegények részére voltak szánva. Így érthető panasza, amely végigvonul egész levelezésén, hogy hivatalának terhe agyonnyomja őt.²⁾

S a legcsodálatosabb mégis az, hogy szt. Ágoston minden a püspöki hivatalából eredő lekötöttsége mellett, mégis nemcsak kontemplatív hivatottságához maradt hű, hanem azonfelül olyan olyan nagy terjedelmű és olyan jelentős irodalmi műveket is hagyott hátra, hogy az utókor szinte bámulva áll meg e hagyaték előtt és kérdi, hogy lehetséges lesz valakinek is összes műveit átolvasni. Irodalmi munkássága 113 könyvből áll, amelyek közül néhány hatalmas terjedelmű, mint a 15 könyvből álló műve a

2) 86. levél: Sermo Frangipane 2, 1-4.

Szentháromságról, amelyen 20 évig, a 22 könyvből álló „Isten állama“, amelyen 22 évig dolgozott, a Genézisről írt 12 könyve, a „Vallomások“, 218 levele, és 500 prédikációja, hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Csodákat életében nem tett, mint pl. szt. Márton, aki betegeket gyógyított meg és halottakat támasztott fel, azonban csoda egész élete, írásai. Az egész középkor írásaiból, bölcséletéből élt és hatása belenyulik a modern időkbe. A létnek, az örömnnek, a létben való boldogsága örökkévalóságát akarja Ágoston. Istent akarja, azt az igazi élvezetet, amely sohasem válik fájdalmassá, a bánat nélküli boldogságot. Olvasásakor a modern kor embere is magára ismer. Sokat kaptunk tőle. Krisztus Egyházának alapjait szt. Pál és szt. Ágoston vetették meg! Lángelméje kisérje az Egyházat továbbra is! A m e n .

